

**Notulen van het verhandelde in de vergadering
van Provinciale Staten van Utrecht
gehouden op 4 februari 2019**

Bladwijzer

op de notulen van Provinciale Staten van Utrecht
Vergadering 4 februari 2019

BESTUUR, EUROPA EN MIDDELEN

Debat naar aanleiding van de Jaarrekening 2017 op verzoek van de fracties SP, ChristenUnie, PvdA, PVV, 50Plus en PvdD.
Daartoe besloten
PS2019BEM01

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 4 februari 2019, dienst/sector SGU, nummer PS2018BEM02, inzake bekrachtiging geheimhouding stukken met betrekking tot nadere overeenkomsten met de Combinatie BAM voor het project Uithoflijn.
Daartoe besloten
PS2019BEM02

STATEN (provinciale)

Vaststellen agenda.

Onderzoek geloofsbrieven van de heer W. van der Steeg te De Meern ivm ontslag van mevr. F.M. van Kooten-Arissen LLB te Utrecht (PvdD).

Vragenhalfuurtje.

Motie(s) vreemd aan de orde van de dag.

Presentielijst vergadering 4 februari 2019

Voorzitter:	mr. J.H. Oosters, commissaris van de Koning
Griffier:	mevr. mr. C.A. Peters
VVD	B.M.H. de Brey, Doorn J.J. van Doesburgh-Ferweda, Loenen aan de Vecht mevr. ir. A.A. Ens, Amersfoort drs. J. Germs, Renswoude mevr. J.A. Godschalx-Dekker, Abcoude drs. A.H.L. Kocken, Utrecht R. van Reenen, IJsselstein drs. R.C. te Velde, Maarn
D66	mevr. H. Chidi, Amersfoort mevr. drs. A.J. Dekker, Odijk mevr. drs. A.W.T. Dercksen, Baarn M.J. de Droog Msc RA, Utrecht mr. dr. M.C.J. Groothuizen, Zeist ir. N.J.P. Hoefnagels, Bunnik S. Kraaijeveld, Utrecht P.D. Overkleeft, Utrecht
CDA	ing. D.G. Boswijk, Wilnis J.M.W. Jansen, Baarn mevr. T. Koelewijn-Koelewijn, Bunschoten drs. A. Mourik-Geluk, Utrecht C. Westerlaken, Lopik W.G.J. Wijntjes, Nieuwegein
PvdA	drs. C. de Kruijf, Leusden H.M. Lejeune-Koster, Linschoten ir. R.G.H. van Muilekom, Amersfoort H.O. Suna, Soest
PVV	mevr. E.J. Broere-Kaal, Soest R.G.J. Dercksen, Bosch en Duin ir. H. IJssennagger, Bilthoven drs. W.J. Ubaghs, Maarssen
SP	M.H.O. Boer, Bilthoven mevr. M.G. Goudriaan-Noordenbos, Maarssen mevr. A.M. Poppe, IJsselstein H. Toutouh, Nieuwegein
GroenLinks	mevr. A.C. Boelhouver, Wijk bij Duurstede ir. H.P. van Essen, Utrecht mevr. drs. E. Kotkamp, Nieuwegein
ChristenUnie	mevr. N. de Haan-Mourik, Amersfoort drs. C.J. van Kranenburg, Driebergen-Rijsenburg A.J. Schaddelee, Houten
PvdD	mevr. H.J. Keller, Driebergen-Rijsenburg W. van der Steeg, De Meern
SGP	B.C. van den Dikkenberg, Elst P.A. van Leeuwen, Rhenen
50Plus	mevr. W.M.M. Hoek, Vreeland
Afwezig:	drs. F.H.W. Bekkers, Bilthoven (GroenLinks) mevr. drs. N. Eijlsbroek, Utrecht (VVD) mevr. N.A. Krijgsman, Utrecht (PvdA) mevr. A.M. Schneiders, Utrecht (D66)

Leden van Gedeputeerde Staten:

drs. ing. P. van den Berg, Amersfoort
mevr. drs. M.W.J. Maasdam-Hoevers, Zeist
mevr. A.M.A. Pennarts-Pouw, Montfoort
drs. D.D. Straat, Zaanstad

Opening.

De VOORZITTER: Ik open de vergadering van de Provinciale Staten van Utrecht. Ik heet u allen van harte welkom bij deze statenvergadering van 4 februari 2019. Bij de opening meld ik u dat zich afwezig gemeld hebben mevrouw Krijgsman, mevrouw Schneiders, en de heer Bekkers.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! De heer Mourik-Geluk zal zich later aansluiten.

De VOORZITTER: Wij zien hem later tegemoet.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Mevrouw Eijsbroek is helaas verhinderd. Zij is door de griep geveld.

De VOORZITTER: Wij wensen haar beterschap.

Ik deel u mee dat mevrouw Van Kooten vanwege onvoldoende herstel deze periode niet zal terugkeren als Statenlid. Dat heeft zij mij vorige week gemeld. Dat betekent dat haar opvolger die al in ons midden is de heer Van der Steeg zijn statenlidmaatschap zal voorzetten. Mede namens u zal ik contact zoeken met mevrouw Van Kooten om haar te danken voor de periode dat zij Statenlid is geweest en haar alle beterschap toewensen voor een spoedig herstel.

Vaststellen agenda.

De VOORZITTER: Ik stel voor om agendapunt 6 betreffende het bekrachtigen van de geheimhouding van stukken die u onlangs zijn toegezonden, een sterstuk te laten zijn. Zijn er die opmerkingen over de agenda hebben? Dat is niet het geval.

Zonder beraadslagingen en zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de agenda ongewijzigd vast.

Onderzoek geloofsbrieven van de heer W. van der Steeg te De Meern ivm ontslag van mevr. F.M. van Kooten-Arissen LLB te Utrecht (PvdD).

De VOORZITTER: De voorzitter van de commissie van de geloofsbrieven, mevrouw Broere, zal het woord voeren over het onderzoek van de geloofsbrieven van de heer Van der Steeg.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de voorzitter! De commissie van de geloofsbrieven heeft de officiële documenten voor de benoeming van de heer Van der Steeg bekeken. De commissie is daarbij tot het oordeel gekomen dat voldaan wordt aan alle wettelijke vereisten en dat tot toelating en beëdiging als lid van Provinciale Staten kan worden overgegaan.

De VOORZITTER: Dank u wel voor het door uw commissie verrichtte werk. Ik feliciteer de heer Van der Steeg ermee dat het onderzoek van de geloofsbrieven geen beletselen voor zijn toelating tot deze vergadering hebben gegeven. Hij is al beëdigd. Ik wens hem succes met de voortzetting van zijn lidmaatschap van uw Staten.

Vragenhalfuurtje.

De VOORZITTER: Er zijn geen vragen ingediend voor het vragenhalfuurtje.

Motie(s) vreemd aan de orde van de dag.

De VOORZITTER: Er zijn geen moties vreemd aan de orde van de dag ingediend.

Statenvoorstel bekrachtiging geheimhouding stukken met betrekking tot nadere overeenkomsten met de Combinatie BAM voor het project Uithoflijn.

De VOORZITTER: Dit is een sterstuk en blijft een sterstuk.

Debat naar aanleiding van de Jaarrekening 2017 op verzoek van de fracties SP, ChristenUnie, PvdA, PVV, 50Plus en PvdD.

De VOORZITTER: Het spoeddebat is aangevraagd naar aanleiding van het debat over de jaarrekening 2017. De volgorde wil dat de aanvragers van het debat het eerst het woord krijgen volgens de toebedeelde spreektijd. Daarna krijgen de partijen van de coalitie de gelegenheid om het woord te voeren en allen op volgorde van grootte. Ik begin echter met een uitzondering, omdat mij is aangegeven dat mevrouw Poppe namens de SP het eerst het woord zal voeren.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Na het aanbieden van de gouden bezem afgelopen vrijdag bij uw aantreden sprak u de woorden uit: "Wij gaan samen opruimen." Zo heb ik mijn betoog genoemd 'Samen opruimen'. Trappen veeg je van boven naar beneden schoon, dat is het spreekwoord.

De jaarrekening 2017 is nog steeds niet goedgekeurd door de accountant. Dat is een slechte zaak voor de provincie. De minister heeft de bevoorschotting geminimaliseerd. Dat is een zeldzame maatregel. Volgens het college zijn wij een bruisende geweldige topregio en een economische mobiele draai-schijf. Dan moet je op zijn minst met het schaamrood op de kaken bekennen dat de jaarrekening nog niet in orde is. Er is een vertraging van negen maanden en nog geen enkel zicht op een oplossing. Daarbij schetst de op zijn minst ongelukkige manier van het informeren van de minister van Binnenlandse Zaken een heel ander beeld. Als klap op de vuurpijl ligt het werknemerstevredenheidsonderzoek er niet om.

De laconieke houding van gedeputeerde Straat in RTV Utrecht in het programma UVandaag heeft de SP enorm verbaasd. Daar waar wij het boetekleed hadden verwacht, kwam een verklaring dat het allemaal wel meeviel. Alle papieren zouden goed zijn onderbouwd. Kwaadsprekerij, dat was het in de kranten. Als het zo simpel is, dan had de jaarrekening er al gelegen. Deze is er echter niet, dus er is echt wat aan de hand.

Op onze technische vragen in maart over de vorm van het contract kregen wij het antwoord dat er een UAV-GC-contract was. Dat is heel erg technisch, maar een benaming voor een van de standaardcontracten die er zijn. Door dit contract is een voorstel tot wijziging (VTW) geen nieuw contract, maar een wijziging of aanvulling van een of meerdere werkzaamheden. Daarvoor zijn duidelijke regels en daar is niks geheims aan. Sterker nog, het UAV-GC contract maakt alles transparanter en beter te beoordelen. Het is merkwaardig dat hierover zo geheimzinnig wordt gedaan, tenzij er niet aan de UAV-GC voorwaarden is voldaan of de voorwaarden zijn gewijzigd. Het VTW-dossier moet openbaar zijn, zodat Statenleden naar aanleiding van de voorwaarden de rechtmatigheid kunnen beoordelen. Wij hebben er slechts een gezien en voor de rest wordt alles geheim gehouden. Dat betekent dat PS moet tekenen bij het kruisje en je weet niet waarvoor je tekent, want dat is geheim. Dat kan volgens ons niet de bedoeling zijn. Daarom hebben wij daarover vragen.

- Zijn er VTW's geaccordeerd die niet of niet volledig voldoen aan de criteria, niet door de juiste personen zijn getekend of alleszins ontbrekende onderdelen?
- Zijn er in het contract met BAM onderdelen in opdracht vastgesteld waarvan het uitvoeringsrisico in tijd, geld of kwaliteit die volgens het UAV-GC bij BAM zouden liggen geheel of deels verschoven naar de opdrachtgever?
- Bent u bereid om dat VTW-dossier openbaar beschikbaar te stellen aan de Statenleden? Het liefst volgende week.

Dan heb ik een aantal opmerkingen over de principeovereenkomst. De SP vindt dat er eerst duidelijkheid moet komen of de jaarrekening en de VTW's allemaal in orde zijn voordat er weer een betaling wordt gedaan. Het moet duidelijk zijn dat er geen betalingen aan BAM zijn gedaan voor werk dat niet

is uitgevoerd. Als blijkt dat dit wel gebeurd is, dan moet dat geld terug naar de provincie. Vandaar dat wij de motie die eraan komt gaan steunen om de principeovereenkomst te laten toetsen.

De SP is absoluut niet te spreken over de gang van zaken in dit geldverspillende dossier. Voor ons is het duidelijk dat de gedeputeerde ons niet op correcte wijze heeft geïnformeerd, want wij weten helemaal niks. Hij neemt niet op correcte wijze zijn verantwoordelijkheid. Dreigen met aangifte en rechtszaken is niet de manier waarop wij met elkaar willen communiceren. Overigens is de nationale recherche bij ons van harte welkom.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Mevrouw Poppe zegt dat zij onvoldoende geïnformeerd is. Vraagt u om een heel VTW-dossier? Dat zijn er 400 in het onderzoek dat is gedaan door Integis, waarvan de samenvatting openbaar is en de achterliggende cijfers in een geheim stuk staan. In dit onderzoek zijn alle VTW's beoordeeld. Waarom bent u niet op de hoogte als deze daar allemaal in staan van half 2016 tot eind 2018?

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Wij willen een diepere onderbouwing.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! U wilt een diepere onderbouwing. Tot welk niveau wilt u dat de Staten besluiten nemen? Wij zitten behoorlijk op de hoofdlijn. Natuurlijk moet je op een gegeven moment wat dieper gaan, maar u wilt zelf controleren of een accountant zijn werk goed doet. Hoe moet ik dat zien, want daarvoor hebben wij een accountant?

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Wij willen weten wat er is gebeurd, want er is iets aan de hand. Anders hadden wij wel een jaarrekening gehad. Wij weten helemaal niks. Alles wordt in nevelen en in mist gehuld en dat moet klaar zijn. Er moet duidelijkheid komen. Als dat niet in de openbaarheid kan, dan had ik verwacht dat onze gedeputeerde zou zeggen dat wij dit met elkaar zouden bespreken buiten de openbaarheid. In normale taal, zonder dat ik in een document van 800 pagina's moet zoeken. Dat is informeren. Het college heeft de actieve plicht om Staten te informeren.

De VOORZITTER: Mijnheer Hoefnagels, ik stel voor dat wij het antwoord van de gedeputeerde afwachten.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een laatste vraag. Wij zijn op 8 januari jl. geïnformeerd over de voortgang van het project Uithoflijn. Daar konden alle vragen gesteld worden. Zoals u het zegt is het nuttiger om deze vergadering te stoppen en eerst inhoudelijk overal doorheen lopen. Dat vind ik prima, maar waarom voeren wij dan een spoeddebat?

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Wij voeren dit spoeddebat, omdat het niet gebeurd is en wij het blijkbaar door middel van een spoeddebat moeten afdwingen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! U heeft nooit gevraagd om het inhoudelijk door te lopen.

De VOORZITTER: Mevrouw Poppe, vervolgt uw betoog.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Het moet de conclusie zijn dat gedeputeerde Straat, eindverantwoordelijk voor de tram en de centen, weinig concreets lijkt te doen aan de puinhoop die het in de top lijkt te zijn. Dit lijkt het te zijn, want wij hebben geen behoorlijk inzicht in de situatie. Het telt op. Een dodelijk Rekenkamer-rapport, miljoenen euro's verspillen en nog altijd geen goedgekeurde jaarrekening. Het gevolg hiervan is dat wij een tik op de vingers hebben gekregen van de minister, misinformatie van GS aan de minister over het stappenplan en een medewerkerstevredenheidsonderzoek waarvan de honden geen brood lusten, met name op de afdeling openbaar vervoer.

De heer DE BREY (VVD): Mijnheer de voorzitter! Mevrouw Poppe zei dat de gedeputeerde die verantwoordelijk is voor de organisatie niks lijkt te doen. Echter, bij herhaling worden wij bijgepraat door

de provinciesecretaris over de stappen die gezet worden in de organisatieontwikkeling. Een van de punten die naar voren is gekomen, is het medewerkerstevredenheidsonderzoek om te duiden waar de angel zit in de organisatie. Het beeld dat u schetst klopt niet helemaal.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Ik heb veel medewerkerstevredenheidsonderzoeken gezien in mijn leven, maar zelden een zo beroerd als deze.

De heer DE BREY (VVD): Mijnheer de voorzitter! Mevrouw Poppe, wilt u ingaan op mijn vraag. De provinciesecretaris heeft ons bij herhaling meegenomen in de organisatieontwikkeling onder leiding van de gedeputeerde.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! De provinciesecretaris heeft ons meegenomen in mistige woorden, maar nooit met een concreet document waarin staat wat het is en hoe het opgelost wordt. Hoe oordeelt de gedeputeerde met dit rapport over de vraag of hij nog steeds de juiste persoon op de juiste plaats is?

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Het wordt mij niet helemaal duidelijk. Ik was niet blij verrast met de uitkomsten van het tevredenheidsonderzoek, maar u koppelt het aan een vraag die de heer De Brey stelt, namelijk dat het heel mistig is wat de provinciesecretaris doet. Het moet u toch goed doen dat door de ondernemingsraad van deze provincie volledig positief gereageerd is op zijn plannen? Dan kunt u toch niet constateren dat het allemaal helemaal verkeerd is?

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! De reden waarom er van alles moet veranderen, is omdat het niet goed is. Dat had voorkomen moeten worden. Dat is de kern van de zaak.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Zaterdagmiddag zat er een mailtje in de bus waarin stond dat het college aangifte gaat doen vanwege het lekken van informatie, smaad en dingen die in de krant geroepen worden. Ik kan mij daar wel iets bij voorstellen, maar ik heb nog nooit op zaterdagmiddag een mailtje ontvangen van GS vlak voor een speeddebat. Waarom is dat moment gekozen zo vlak voor een speeddebat? Dat lekken van informatie gaat onder andere over mij, want ik kan gelekt hebben. Bij mij speelde de vraag waarin wij met elkaar belanden.

Vorige week maandagochtend was er een hele goede sessie. Ik was hier helaas niet bij aanwezig, maar meerdere Statenleden wel. Bij deze sessie waren Statenleden, de directe en leden van GS aanwezig en ging vooral over het onderwerp transparantie en openheid. Hoe ga je met elkaar om? Hoe kun je elkaar aanspreken? Hoe kun je open zijn naar elkaar? Maandagavond bij de Financiële Audit Commissie (FAC) hadden wij de accountant uitgenodigd om uit de doeken te doen hoe wij ervoor staan met de jaarrekening, omdat wij daarin voortgang willen maken. De accountant was heel duidelijk. Zij zei dat zij nog veel informatie nodig heeft, dat er nog informatie ontbreekt, dat er nog onzekerheden zijn die uitgewerkt moeten worden en dat er een handtekening op de juiste plaats moet komen. Op de vraag of zij de jaarrekening heeft goedgekeurd kon zij geen antwoord geven. Dat is afhankelijk van alle informatie die er nog komt en van de afspraken met BAM over de rekeningen uit 2017.

Het kwam als een donderslag bij heldere hemel dat gedeputeerde Straat vertelde dat er een principecontract is met BAM over zaken in 2019 die wij gaan vaststellen, omdat wij nog discussie voeren over de afspraken uit 2017. Wij weten nog niet precies wat er in 2017 gebeurd is. De kranten schrijven verhalen over allerlei geldstromen. Ik ga daarover geen oordeel geven, maar je wilt het wel weten voordat je met die partij opnieuw een deal sluit. Als je dat hoort, in het licht van de discussie die je in de ochtend hebt gevoerd, dan wordt je daardoor verrast. Verrast wil zeggen dat je het gelooft dat het principeakkoord goed en rechtmatig is en je je vervolgens afvraagt of het allemaal wel klopt. U moet mij vanavond overtuigen dat de rechtmatigheid volledig op orde is of dat PS een onafhankelijk deskundige moet aanwijzen om mee te kijken, omdat wij een steuntje in de rug nodig hebben om het vertrouwen te krijgen dat alles in orde is.

De heer DE BREY (VVD): Mijnheer de voorzitter! De heer Van Muilekom noemt een extern deskundige om de overeenkomst tussen BAM en de provincie te controleren. Moet dat een extern deskundige van Provinciale Staten zijn of kan dat een extern deskundige zijn onder leiding van Gedeputeerde Staten? Met andere woorden, als hij maar onafhankelijk en extern is en met een frisse blik tegen de cijfers aankijkt.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Ik zou het op prijs stellen als er iemand is die PS een advies geeft.

De heer DE BREY (VVD): Mijnheer de voorzitter! Gaat dat dan alleen over deze principeovereenkomst of over alle financiële overeenkomsten die de gedeputeerde Straat de komende weken of maanden nog gaat sluiten.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Dit gaat met name over de Uithoflijn waarover wij volop in discussie zijn met BAM over allerlei dingen die in het verleden gebeurd zijn en dat er een nieuw principeakkoord ligt. Dat is waarover het gaat. Niet over andere zaken.

Het college heeft de minister geïnformeerd met het beruchte stappenplan van vijftien stappen. De minister dacht dat wij bij stap tien zijn aangekomen. Toen heeft de accountant met een kritische blik gekeken en gezegd dat wij bijna bij stap zes zijn. Op een gegeven moment ontstaat de vraag wat voor een beeld de minister van de provincie krijgt. Met de informatie die je geeft aan de minister moet er vertrouwen ontstaan dat de provincie goed bestuurd wordt. De PvdA is ervoor om de minister zoveel mogelijk op afstand te houden. Wij hebben geen behoefte aan iemand die ons op de vingers kijkt. Dat slaat de boel hier dood. Wij moeten wel zorgen dat de minister niet het gevoel krijgt dat zij niet kan vertrouwen op de informatie die zij krijgt. Dat is een imagoprobleem: het duurt lang, de minister wacht al lang, wat voor beeld krijgt de minister, wat voor beeld krijgen gemeenten wiens rekeningen de provincie moet controleren.

Wij zijn in de fase gekomen waarin wij er erg veel behoefte aan hebben en hopen dat de accountant doorgaat, zodat de tram eindelijk gaat rijden. Sommige mensen die naar de Uithof moeten, zijn klaar met de volle bussen. De PvdA wil daarvoor zoveel mogelijk ruimte geven en er zoveel mogelijk tempo aan geven. Aan de andere kant merk je dat de ambtelijke organisatie beschadigd wordt door dit soort discussies over dossiers. Daar kan ik twee dingen over zeggen: GS, pak aan wat er niet klopt en koester de hardwerkende en goede ambtenaren die met goede dossiers bezig zijn en geef hen een pluim op de hoed.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik ben het volledig eens met uw laatste opmerking. Wanneer dingen echter goed gaan, kunt u zich dan voorstellen dat het voor de ambtenaren vervelend als de Staten dit willen controleren?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Bedoelt u het principeakkoord dat is voorbereid?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Ja. Er zit een hele projectorganisatie achter die de afgelopen paar maanden daarmee bezig is geweest.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Bij mij is er een stukje vertrouwen terug te winnen dat ik het gevoel wil krijgen dat de stad en de provincie goed samenwerken om tot een goed product te komen in goede afstemming met de projectorganisatie en in goede verhouding met BAM. Wij zijn al bijna een jaar bezig met de discussie over de jaarrekening. Ik wil daarin het vertrouwen krijgen en daarvoor hebben wij iemand nodig om die bevestiging te geven.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Kan de heer Hoefnagels zich voorstellen dat binnen de projectorganisatie dezelfde zorgen leven als bij de oppositie in dit huis? Waarop baseert u dit?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Voor een deel zullen er binnen de projectorganisatie zorgen zijn over wat er gebeurt, maar niet zozeer over of het rechtmatig is of niet. Ik weet niet of de rechtmatigheidsvraag wordt gesteld of dat zij het vervelend vindt dat wij de aannemer geld moeten geven voor iets waarvan zij dacht dat het niet nodig zou zijn geweest, maar dat er juridisch geen haakje is om dat af te dwingen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Als u dat niet weet, is het dan niet verstandig om wat voorzichtiger te zijn met uw uitspraken? Voorlopig hebben wij nog geen jaarrekening over 2017. Iedere inwoner van deze provincie moet zich zorgen maken, dat zijn onder andere de mensen in de projectorganisatie.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik hoor de heer Van Muilekom zeggen dat hij graag tempo wil houden in de uitvoering. Dat ondersteun ik van harte. In het afgelopen jaar is er gewerkt met het principe 'best for project', wat inhoudt dat wij juridische geschillen moeten loskoppelen van de uitvoering en zorgen dat de tram zo snel mogelijk rijdt. Is dat wat u betreft een principe om te hanteren met betrekking tot de vaststellingsovereenkomst met BAM?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! De PvdA omarmt het principe 'best for project' ten volle. Het punt is echter dat dit project een geschiedenis met zich meebrengt. Waar wij op dit moment staan heeft er niet toe geleid dat wij het 'best for project' hebben gehad. De Rekenkamer heeft zelfs gezegd dat dit principe niet gehanteerd is in dit project waardoor er zoveel is misgegaan. Wij moeten dit principe dus hanteren, maar in dit project is niet het vertrouwen gekregen dat er vanuit dit principe gewerkt wordt.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Is het een optie als het besluit van de vaststellingsovereenkomst tot vertraging voor de tram leidt?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Als er aanleiding toe is dat het veel tijd gaat kosten, dan is er blijkbaar iets aan de hand. Ik neem aan dat het goed is voorbereid. Daarom zeg ik: "Overtuig mij ervan dat het goed is voorbereid." Een second opinion of iemand van ons die ernaar kijkt zal minder tijd kosten dan iemand die alles vanaf het begin ter hand neemt. Als u vraagt of ik ervoor ben dat het zo lang mogelijk gaat duren, dan is mijn antwoord nee.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Acht jaar geleden toen ik in de Staten kwam, werd mij verteld dat dit een bijbaan was. Intussen is het controleren van het provinciebestuur, deze afgestudeerde brokkenpiloten, een dagtaak geworden. Althans, voor de oppositie. Daar staan wij weer, anderhalve maand nadat gedeputeerde Maasdam hier stond te schutten en te liegen toen het duidelijk werd dat zij haar stukken niet las. Zij mocht blijven zitten van de coalitiepartijen, want anders zou de stekker er door het CDA uit zijn getrokken. Dat even voor de mensen die dachten dat het CDA, de VVD, D66 en GroenLinks hier voor de gewone mensen zaten in plaats van voor zichzelf en baantjes.

De parallellen tussen het kaveldossier en het Uithoflijndrama zijn groot. Beide gedeputeerden hebben niet de moeite genomen om met de betrokkenen uit alle lagen van de organisatie te spreken en beide gedeputeerden vlogen bij RTV Utrecht volledig uit de bocht. De gedeputeerde Maasdam was boos op de oppositie, omdat die haar falen blootlegde. De gedeputeerde Straat zei dat hij overweegt om aangifte te doen tegen een klokkenluider. Tegen een klokkenluider! Misschien moet ik de gedeputeerde bijpraten, want in Den Haag is een wet aangenomen Huis voor klokkenluiders. De bedoeling daarvan was om klokkenluiders te beschermen.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Naar welk interview op welke televisiezender en naar welke gedeputeerde heeft u gekeken die daar verklaarde aangifte te gaan doen tegen een klokkenluider?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Dat stond in de krant, maar bij RTV Utrecht zei hij dat hij aan kwaadsprekerij dacht en zich allerlei zaken voornam tegen een klokkenluider die niet gepast zijn voor de gedeputeerden.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Ik constateer dat dit ongeveer dezelfde categorie is als: het stond op Facebook, dus het is waar. Als u goed hebt gekeken en geluisterd naar het interview, dan heeft u dit niet kunnen horen uit de mond van de heer Straat. De heer Straat heeft gezegd dat de provincie overweegt om aangifte te doen.

De heer DERCKSEN (PVV): Wat is uw probleem?

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Mijn probleem is dat u onwaarheid vanaf het kathedraal staat te verkondigen, net zo goed als dat u iemand uitmaakt voor leugenaar en brokkenpijl.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Dat mevrouw Maasdam stond te liegen is u toch niet ontgaan? De gedeputeerde Straat heeft gezegd dat hij overweegt om tegen de klokkenluider aangifte te doen.

De heer DE BREY (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik heb het een en ander in de krant gelezen. Er is een klokkenluider geweest. Vervolgens heeft Integris een behoorlijk onderzoek gedaan naar de belangenversterving van de provinciedirecteur. Het zou zomaar kunnen zijn dat dezelfde persoon een interview heeft gegeven in een wegrestaurant, maar dat niet als klokkenluider heeft gedaan. Als je eens een klokkenluidersmelding hebt gedaan, dan betekent dat niet dat elke uitlating daarna wordt gedaan door een klokkenluider. Ik wil graag van u weten of dit dezelfde persoon is, waar u dat vandaan haalt en of het de klokkenluidersregeling betreft. Volgens mij is dit allemaal andere praat.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Wat een onzinvraag. U vraagt aan mij met wie de krant gesproken heeft, of dat de klokkenluider is en of hij in zijn functie van klokkenluider heeft gesproken.

De heer DE BREY (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik zal het nader duiden. Het gaat over de aangifte van smaad. De ambtenaren van de provincie worden met naam en toenaam beticht van vrij stevige dingen. Ik zal er een aantal noemen: onrechtmatige betalingen die de ambtenaar gedaan zou hebben en tegenspraak weg organiseren om vriendjes te blijven met BAM. Dit zijn allemaal opmerkingen gericht op de persoon. Het is goed dat de provincie voor haar ambtelijk apparaat staat en dat er aangifte wordt gedaan als er zulke directe aantijgingen tegen ambtenaren worden gedaan.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik vind het krankzinnig om tegen klokkenluiders aangifte te doen. Dan heb je niet begrepen wat er in Den Haag is vastgesteld in de nieuwe wet. Als je vindt dat iemand ongelijk heeft, toon het dan aan. Daar is EY al lang mee bezig. Voorlopig kan ik vaststellen dat het nog is gelukt om zijn ongelijk aan te tonen.

De VOORZITTER: Er is voldoende uitgewisseld op dit punt. Het woord is aan de heer Schaddelee.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Er werd net gesproken over wat er precies is gezegd bij RTV Utrecht. Ik heb een transcriptie van het gesprek. De presentator vraagt op een gegeven moment: "Tegen wie wilt u precies aangifte gaan doen?" Het letterlijke antwoord van de gedeputeerde was: "Tegen degene die dit naar buiten brengt." Dat ging over alle dingen die door de klokkenluider begin dit jaar naar buiten zijn gebracht en door het AD vorige week opnieuw in de krant is gezet. Het woord klokkenluider staat niet letterlijk in de transcriptie. Mijn vraag aan de heer Westerlaken is wie hij denkt dat de gedeputeerde bedoelde toen hij zei: "Degene die dit naar buiten brengt." Dat is toch de klokkenluider?

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Ik kan niet in het hoofd kruipen van de heer Straat, dus dat zult u hem zelf moeten vragen. Het woord klokkenluider is echter niet genoemd, waardoor je er van alles kunt invullen. Ik heb de heer Dercksen er alleen op gewezen dat hij daar vrijelijk mee bezig was.

De VOORZITTER: Ik stel voor om de heer Dercksen zijn betoog te laten vervolgen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Iedereen gaat over zijn eigen geloofwaardigheid. Ik was gebleven bij de vraag of de gedeputeerde aangifte gaat doen of niet. Ik krijg graag een antwoord op die vraag.

Het college noemt zich in het coalitieakkoord 'een transparant en toegankelijk bestuur'. Intussen wemelt het in dit huis van zwijgplichten, zwijgcontracten en contactverboden. Terecht dat er aangifte wordt gedaan voor het lekken uit het personeelsdossier; ik had al een motie getypt. De vraag is daarbij wie de bron is op het provinciehuis die in het artikel van de Telegraaf commentaar geeft? De krant schrijft dat uit een interne memo blijkt dat er al lang getwijfeld is met het vermelden van de eis van de manager bedrijfsvoering. In dit huis twijfelt men er dus aan om privacygevoelige informatie te melden. Aan wie dan wel? Wat is dit voor losgeslagen organisatie die twijfelt om privacygevoelige informatie te melden?

Dan de andere aangifte. Waarom gaat u aangifte doen van lekken uit een geheim rapport? Welke geheimen zijn gelekt? Ik krijg graag uitleg van de gedeputeerde op deze vragen. De gedeputeerde had hier schoon schip kunnen maken door bij zijn aantreden met de hele organisatie in gesprek te gaan en niet alleen met een aantal topambtenaren of ambtenaren die er hun eigen agenda op nahouden. Hij heeft dat niet gedaan. De gedeputeerde is daarmee onderdeel geworden van het probleem. Hij had aan onze kant kunnen gaan staan; aan de kant waar wij zoeken naar de waarheid.

Dit debat gaat wat de PVV-fractie betreft niet over het onderzoek van EY. Wij zullen het definitieve oordeel over de Uithoflijn opschorten totdat EY klaar is en rapporteert. Dit debat gaat over de jaarrekening van 2018 en 2019. De jaarrekeningen kunnen er niet komen zolang deze topambtenaren voor de provincie onderhandelen. Dat is onmogelijk. Als uw vraag is: heeft u dan geen vertrouwen in hen en GS? Dan is het antwoord: nee, op geen enkele manier. Dus is de oproep van de PVV dat wij het principeakkoord moeten laten toetsen door een onafhankelijke kostendeskundige alvorens dit definitief getekend wordt; onafhankelijk en in opdracht van PS. Als wij iets hebben geleerd in het afgelopen jaar, dan is het wel dat door GS geïnitieerd onderzoek geen enkele waarde heeft.

Dan het oude spoorgeschil. Dat is een mooi voorbeeld van het handelen van deze provincie. Wij weten dat er ergens in dit huis een uitspraak is van de onafhankelijk geschillencommissie over de claim van BAM van € 8.000.000. GS heeft ons dat niet verteld, maar deze uitspraak zou er zomaar kunnen zijn. Wij stelden daarover schriftelijke vragen en het antwoord daarop was kansloos. Weer werd er om de hete brij heen gedraaid, wij kregen weer geen antwoord en weer was het leugenachtig gespin. Het antwoord luidde: "Wij gaan u meenemen in een geheime bespreking over het pakket aan afspraken." Ik wil niet meegenomen worden in een geheime bespreking. Ik heb gevraagd naar een kopie van de uitspraak van de commissie, vooral omdat het spoorgeschil mogelijk ten onrechte deel uitmaakt van de principedeal die op tafel ligt. Waarom stellen wij nog vragen als wij daarop geen antwoord krijgen of onzinnantwoorden terugkrijgen? Wat begrijpt dit college niet van het concept 'democratische controle'? GS weigert het legitieme verzoek van een volksvertegenwoordiger. Men begrijpt nog steeds niet dat men de plicht heeft mij te informeren, zoals staat in de Provinciewet. Is er überhaupt nog een wet waaraan men zich hier houdt? Ik wil vanavond een kopie van de uitspraak van de geschillencommissie hebben. Kan de nieuwe cvdK laten zien aan welke kant hij staat: aan de kant van de democratie en het zoeken van de waarheid of aan de kant van zelfspot en foute spelletjes? Stuur iemand omhoog, maak een kopie en lak wat namen weg. Ik wil dat stuk hebben. Daar heb ik recht op. De leden van Provinciale Staten zijn geen kostendeskundigen van tramsystemen, dus het heeft geen zin om geheime bijeenkomsten te organiseren om transparantie te nabootsen. Wij willen dat het pakket wordt uitgeplozen door deskundigen, want wij hebben er geen vertrouwen in.

GS sloopt de organisatie door niet op te treden en de top van de ambtenarij de hand boven het hoofd te houden. GS moet achter de mensen op de werkvloer gaan staan. Op hen moet GS zuinig zijn. Zij zijn het kapitaal van de provincie. GS moet niet achter mensen gaan staan die achteraf ontslagdossiers proberen te construeren. Wat is dat voor een voorbeeld voor de organisatie? Het is niet voor niks dat men met name bij de afdeling mobiliteit en het openbaar vervoer geen enkel vertrouwen meer heeft in het management.

Terug naar het interview met RTV Utrecht. "Alle bedragen zijn onderbouwd en zitten in de administratie", zei de gedeputeerde. Er is geen enkel bedrag naar BAM gegaan zonder onderbouwing, maar daar moet nog wel even onderzoek naar gedaan worden. Dat kan niet allebei waar zijn. Als alles in de administratie zit, stuur het dan naar EY en dan hebben wij volgende week een jaarrekening. Ik heb het idee dat dat niet gaat gebeuren, want wij zijn pas bij stap zes van het stappenplan ondanks dat naar de minister geschreven is dat de provincie veel verder was.

Alles, zelfs de minister, wordt misleid. Met de kaveldossiergedachte, waarbij het rekenkameronderzoek door de provincie werd gesaboteerd, rest de PVV niets anders dan door PS onderzoek te laten doen naar deze principedeal met BAM. Eigenlijk is dit hele dossier rijp voor een provinciale enquête.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Hoe komen wij hier uit? Wat een week was vorige week. Maandagochtend begonnen wij met een diepgaand gesprek over de mooie motie 'Nu leren'. Op initiatief van de ChristenUnie spraken wij bijna unaniem af dat GS, PS en de directie een studiedag zouden beleggen over de vraag hoe wij hier uitkomen. Hieruit heb ik drie leerpunten onthouden die ik met u ga delen.

- Perceptie is een ingewikkeld ding. Je kunt met z'n allen in een vergadering zitten en de een loopt naar buiten met het idee dat alles goed gaat en de ander loopt naar buiten met het gevoel dat er niks meer deugt.
- Transparantie zou de norm moeten zijn. Iedereen erkent het grote belang van een open bestuurscultuur: open naar elkaar en open voor fouten en successen.
- Iedereen in de zaal deelde dezelfde drive voor een goed bestuur.

Dezelfde avond hadden wij een overleg met een kritische accountant. Na drie maanden worstelen was er weer een stap gezet in haar stappenplan. Zij had nog negen stappen te gaan en zij had er zichtbaar zin in. Later die week volgde een gedeputeerde die op de regionale televisie vertelde aangifte te gaan doen tegen een klokkenluider. Althans, het woord klokkenluider is niet letterlijk gezegd, maar wij vermoeden dat het de klokkenluider was. Dat is een vraag aan de gedeputeerde: wie bedoelde u daar? Later die week verklapte NRC dat de tevredenheid onder provinciale medewerkers is gekelderd. De Telegraaf probeerde de truc van een karaktermoord op een klokkenluider en het college besloot op zaterdagmiddag aangifte te doen van het lekken van geheime informatie. Als klapstuk brak er op zaterdagmiddag brand uit in het provinciehuis. Als je dat vertelt op een verjaardag, dan gelooft niemand dat.

Hoe komen wij hier uit? Verbeter de wereld en begin bij jezelf. Wat had ik zelf anders en beter kunnen doen? Ik ben scherp geweest in de media, misschien te scherp. Het is goed om hier helder te zeggen dat er nooit bedoeld is om de provincie te beschadigen of in een kwaad daglicht te zeggen, maar altijd van een enorme passie voor deze provincie. De provincie Utrecht is prachtig en daarom raakt het ons zo wat er gebeurt. Deze provincie verdient beter.

Hoe komen wij hier uit? Een goed bestuur, dat is wat mij persoonlijk drijft in de politiek en waaraan onze fractie steeds heeft willen bijdragen en aan wil blijven bijdragen. Dat is wat ons de afgelopen maanden op de been heeft gehouden. Vanaf het begin hebben wij erop gewezen welke problemen de basis vormen van alle toestanden. Dit hebben wij eerder 'de politiek bestuurlijke constructiefout' genoemd. Een verweesde organisatie was het resultaat.

Hoe komen wij hier uit? Een goed bestuur willen wij allemaal. Wat leren wij dan van een project dat zo uit de rails loopt als de Uithoflijn? Anderhalf jaar en € 100.000.000 over de gestelde kaders. Wat leren wij daarvan? Dat wij alles zoveel mogelijk geheim moeten proberen te houden? Dat wij klokken-

luiders terug in de kast moeten jagen? Moeten wij ons terugtrekken in onze eigen schuttersputjes om politieke spelletjes te gaan spelen? Hoe komen wij hier uit? Ik heb zes concrete vragen en voorstellen.

- Ga in gesprek met de klokkenluider. Het is onbegrijpelijk dat dit nog niet eerder is gedaan.
- Leg eens uit wat gedeputeerde Straat dinsdagavond bij RTV Utrecht dreef.
- Hoe wil GS bijdragen aan een veilige organisatie en ruimte voor tegenspraak? Dat is toch de basis voor een goed bestuur?
- Hoe rijmt u het doen van aangifte tegen eigen medewerkers met de enorme onveiligheid die blijkt uit het medewerkerstevredenheidsonderzoek?
- Dit huis is zo lek als een mandje. Ambtenaren benaderen ons massaal met terechte zorgen, vragen en geheimen waarmee zij intern niet uit de voeten kunnen. Dat zegt ons veel over de interne cultuur. College, reflecteert u daar eens op.
- Is de gedeputeerde bereid de deal met BAM van tafel te halen? Waarom wordt dit niet pas afge-rekend als de accountant akkoord is?

Hoe komen wij hier uit?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! De accountant is bezig voor 2017 en de principedeal gaat over een periode die dichterbij ligt.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Het is alsof je iemand aansprakelijk stelt voor schade, een ander is dat nog aan het uitzoeken en ondertussen schuif je alvast een paar briefjes van € 100 onder de tafel door. De accountant is bezig met de jaarrekening van 2017, maar daarin zit een oordeel over wat de accountant vindt van alle betalingen richting BAM. Althans, zij probeert zich een oordeel te vormen, maar dat zal niet meevallen. Hoe bestaat het dat het college een eindoordeel kan vellen zolang de accountant daarover nog geen oordeel heeft gevormd?

De heer DE BREY (VVD): Mijnheer de voorzitter! Het is ongepast dat u zegt dat de gedeputeerde briefjes van € 100 onder tafel doorschuift naar BAM. Dat kunt u zo niet zeggen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Waren het maar briefjes van € 100 dan viel het nog wel mee. Wij zijn een deal aan het maken met een partij, terwijl de accountant zegt grote twijfels te hebben bij alles wat wij met die partij aan het doen zijn. Ondertussen maakt het college alvast een principedeal. Dan neem je je eigen accountant niet serieus.

De heer DE BREY (VVD): Mijnheer de voorzitter! Doelt u erop dat er onrechtmatige betalingen worden gedaan aan BAM? Ik heb de indruk dat u dat hier stelt.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Nee, maar het college stelt kennelijk het tegenovergestelde, terwijl de accountant al een jaar bezig is met het zoeken van het bewijs of dat zo is. Een accountant heeft ervoor doorgeleerd. Zij is met een heel team mensen al maanden bezig met een stofkam iedere bureaula leeg te halen. Zij kan nog steeds geen bewijs vinden voor de rechtmatigheid van die betalingen.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Wij hebben een heel aantal gesprekken gehad met de accountant. Ik heb zeer veel respect voor wat de accountant aan het uitzoeken is. Tegelijkertijd zijn de antwoorden van de accountant op de vragen van verschillende Statenleden niet zo helder, zeker niet zo helder als de heer Schaddelee schetst. U heeft het in uw betoog over perceptie. Vorige week maandag hebben wij een goed gesprek gehad. Roept u geen beeld op waarin u vooruit loopt op wat de accountant aan het doen is? Bent u er wel zeker van dat het zo is zoals u dat schetst?

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Volgens mij zijn wij het met elkaar eens dat de accountant onderzoek doet naar aanleiding van beweringen van februari 2018 van een klokkenluider over betalingen aan BAM. Daarmee is het ooit begonnen. Toen is door het college gezegd dat zij per ongeluk zijn vergeten om de klokkenluidersmelding te melden aan de accountant. Daarom is er een soort routineonderzoek gedaan. Inmiddels zijn wij het met elkaar eens dat het gaat

over het geheel aan betalingen aan BAM; alles wat in het Integis-rapport staat en wat er in andere rapporten gemeld is. Dus de accountant is bezig met betalingen aan BAM in 2017. De accountant kan nog steeds geen grond onder de voeten vinden om te zeggen dat de jaarrekening 2017 rechtmatig is. Wij zijn blij als de accountant alle bewijzen vindt, maar zolang de accountant zoekende is en oprecht nog niet weet of het allemaal klopt kom je niet op een ander schaakbord in een andere kamer tot een principedeal met BAM. Dan ben je dingen aan het doen die haaks staan op waar de accountant mee bezig is. Dan zou een accountant moeten zeggen "Zoek het zelf uit, want kennelijk heb jij al antwoorden op jouw vragen."

De VOORZITTER: Mijnheer Schaddelee, u gaf antwoord op de vraag van de heer Van Essen. Dat lijkt mij hierbij voldoende. Heeft de heer Van Essen behoefte om te reageren?

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Wat de accountant zegt is een stuk breder dan zoals u het schetst. De accountant is bezig risico's te onderzoeken. Dat is breder dan hoe u het verwoord. Wij moeten er niet over speculeren wat de accountant aan het onderzoeken is zolang wij dat niet weten. Kunt u daarop een reactie geven?

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! De accountant is het aan het verbreden. U brengt het alsof dat een geruststellende situatie is, maar mij stelt het niet gerust dat de accountant na een half jaar onderzoeken zegt dat de focus af is van de klokkenluidersmelding en BAM, maar dat zij alle gedragingen gaat onderzoeken. Zij is niet meer op zoek naar de onderbouwing van de rechtmatigheid, maar is bezig met de waaromvraag. Waarom ontbreekt bepaalde onderbouwing? Dat is geen geruststelling, maar maakt duidelijk hoe erg de situatie is. Voor mij is dit nog meer een appel aan het college om geen deal te sluiten waarmee u tot een finale afrekening wilt komen.

Hoe komen wij hier uit? Deze vraag heb ik zeven keer gesteld in dit stuk. Wie de moeite neemt stukken te lezen, wie zich probeert te verdiepen, wie vragen stelt en beantwoording krijgt, wie lange weekenden en avonden zich op deze dossiers heeft gestort, zakt de moet in de schoenen. Er is zoveel en iedere dag komt er nieuwe mist bij. Hoe komen wij hier uit? Gisteren heb ik een glimp gezien. Toen ik uit de kerk kwam scheen de zon en bij mijn fiets heb ik met mijn dochter staan genieten van het prille voorjaarszonnetje. De lente komt eraan. Een nieuwe generatie staat te trappelen om in het zadel te springen. Wij komen hieruit.

De VOORZITTER: Dank u wel voor uw optimistische eind, mijnheer Schaddelee. Ik geef het woord aan mevrouw Keller.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Tijdens uw installatiespeech benoemde u dat er een fors uit de kluiten gewassen roze olifant in deze zaal staat. Deze beeldspraak sprak de fractie van de PvdD natuurlijk wel aan. Als de zaak niet zo ernstig was, zou ik nog heel wat meer diersoorten als beeldspraak kunnen noemen. Echter, de jaarrekening 2017 laat al te lang op zich wachten. De PvdD vindt dat dit niet kan, evenals de rest van de oppositie en de minister.

De PvdD is voor transparantie. Helaas wordt de situatie rondom de jaarrekening steeds mistiger en ondoorzichtiger. Een aantal specialisten van de andere oppositiepartijen probeert al maanden duidelijkheid te krijgen over de reden van de vertraging. Wij weten allemaal dat de accountant de jaarrekening niet wil goedkeuren. Wij weten dat alles samenhangt met transacties rondom de Uithoflijn. Openbare en geheime stukken, krantenartikelen, interviews met gedeputeerden, onderzoeksrapporten en gesprekken met de accountant maken het werk van de Staten er helaas niet gemakkelijker op. Daardoor kunnen de volksvertegenwoordigers hun controlerende taak niet naar behoren uitoefenen. Dit vinden wij een kwalijke zaak.

Wij hopen dat de aap snel uit de mouw komt en dat de accountant gauw de jaarrekening kan goedkeuren. De PvdD gaat verder niet inhoudelijk in op deze situatie, omdat de andere oppositiepartijen hierover al hun duidelijke mening hebben gegeven en zijn ingegaan op de inhoud. Wij sluiten ons daarbij aan.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Zaterdagmiddag zijn wij open geweest over de informatie die wij vandaag zullen betrekken bij dit debat. Met de mail hebben wij gepoogd duidelijk te maken dat wij vanuit een constructieve houding samen willen komen tot een goed bestuur van deze mooie provincie. Wij hopen wederkerig op een constructieve houding van de coalitie zodat wij vandaag onze tanden in deze zure appel kunnen zetten, daadwerkelijk daarin doorbijten, de problemen aanpakken en samen kunnen bouwen aan een goed bestuur van deze mooie provincie. Helaas heb ik geen uitnodiging gehad voor het overleg dat plaatsvond op de 16^e verdieping tegen etens-tijd. Dat zie ik maar als een foutje dat aan het begin van de samenwerking nog kan gebeuren.

Dat gezegd hebbend, ga ik over tot de inhoudelijke bijdrage. Wij hebben vijf inhoudelijke punten. Ten eerste de informatievoorziening aan de minister en de Staten. Ten tweede de deal met BAM. Ten derde de aangiftes. Ten vierde het mediaoptreden van de gedeputeerde bij RTV Utrecht. Ten slotte het medewerkerstevredenheidsonderzoek.

Wat de SGP betreft ontbreekt het nog immer aan erkenning van de penibele situatie waarin de provincie zich bevindt. De oppositie heeft enkele malen moeten reageren op brieven van GS aan de minister, omdat de situatie te rooskleurig werd voorgesteld. Ik vind het pijnlijk om te horen dat wij ons te veel met de uitvoering zouden bemoeien of dat we te wantrouwend zouden zijn. Graag, heel graag zelfs, zou ik me inderdaad niet met dit soort processen bemoeien. Ik ga veel liever campagne voeren om met een overweldigend aantal zetels terug te komen na 20 maart, maar dan moet ik er wel op aan kunnen dat er oprecht, volledig, transparant en integer gecommuniceerd wordt naar de minister en Staten.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Er is niks mis met vragen stellen, maar u geeft aan dat het noodzakelijk is om dat te doen terwijl het onderwerp waarover u het heeft dat er te optimistisch is gecommuniceerd met de minister, is opgemerkt door de accountant en bij de minister gemeld. Dat betekent dat wij kunnen bouwen op de accountant dat zij het werk voor ons doet zonder dat wij het werk daarnaast ook doen.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Dat is leuk als je correct gecorrigeerd wordt, maar er werd een stappenplan bijgevoegd waarin stond dat wij de jaarrekening al binnen zouden hebben. Het was tot stap tien groen gekleurd terwijl wij pas bij stap vijf waren. Er ontstond opnieuw mist, terwijl die brief een herstel kon zijn van het oude briefje.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Dan hebben wij het waarschijnlijk over een andere brief. Het gaat erom dat die brief niet juist was. Daarop heeft de accountant gereageerd. Daarna is er een wijziging gekomen. Dat is de mail die ik heb gelezen.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! In december is er een brief geweest die een te rooskleurig beeld gaf. Wij hebben om een correctie gevraagd. Vervolgens is er een brief uitgegaan met het stappenplan erbij die tot stap tien was groen gekleurd door de accountant, volgens begeleidend schrijven.

Het is ronduit stuitend dat de minister onjuiste informatie krijgt. Hoe is het mogelijk dat u dit soort zaken niet nauwkeurig met de accountant afstemt voordat u de minister een brief stuurt? Ik vraag de gedeputeerde: noem mij een reden waarom ik dit proces niet wantrouwend had moeten bezien.

Voor de SGP-fractie is er in de tweede plaats geen reden vertrouwen te hebben in de nieuwe deal met BAM. De accountant heeft voortdurend aangegeven dat de provincie Utrecht acties moet ondernemen om herhaling van niet of slecht onderbouwde betalingen te voorkomen. Geheel in die lijn vragen wij om een onpartijdige second opinion van de deal en de onderbouwende kostenraming van meerwerken. Dit om mogelijke discussies over de rechtmatigheid van uitgaven te voorkomen in de toekomst en zo-doende komende colleges niet op te zadelen met deze ellende. Gedeputeerde en coalitie roep ik op om een second opinion te overwegen. Voor de tweede termijn heb ik een motie klaarliggen, maar als de gedeputeerde het uit eigen beweging laat doen zou dat mooi zijn.

De SGP snapt niet helemaal meer tegen wat en tegen wie u precies aangifte doet. Wij krijgen de indruk dat dit gericht is tegen PS. Klopt dat? Heeft u serieuze vermoedens dat er gelekt is uit PS? Dat

zou zeer schokkend zijn. Of is de aangifte gericht tegen de klokkenluider, zoals de gedeputeerde nog aangaf bij RTV Utrecht? Waar is de 'smaad en laster' uit het RTV-interview gebleven? De aangifte komt op ons over als een vlucht naar voren om de aandacht van de ellendige toestand af te wenden.

Inmiddels is er vanuit het provinciebestuur ook gelekt richting de Telegraaf. Waar gaat dit eindigen? Ik doe een beroep op de voorzitter, de hoeder van de provinciale integriteit, hier korte metten mee te maken en adequaat te reageren op elke vorm van schending van de integriteit. Voor alle duidelijkheid: de rijksrecherche is in elk geval van harte welkom voor een bakje koffie bij de SGP.

Dan nog kort het ongelukkige mediaoptreden van deze gedeputeerde. Wat een toestand. Als ik de gedeputeerde deze week hoor zeggen dat er niks aan de hand is, verwacht ik dat hij onze eventuele motie voor een second opinion omarmt. Ik vraag de gedeputeerde verder waarom het onderzoek dan zo lang duurt. Als alles aanwezig is in de administratie, daarop moeten wij kunnen vertrouwen, waarom duurt het dan zo lang om tot een gezamenlijk feitenoverzicht met de accountant te komen? Dan is het toch simpel? Vragen kun je dan per ommegaande beantwoorden. Is uw feitelijke probleem niet dat die onderbouwingen er niet zijn? Graag de reflectie van GS hierop.

Dan het medewerkerstevredenheidonderzoek. Uiterst belabberd is het gesteld met het vertrouwen in het concern management team. Wat de SGP betreft staan we pal voor onze medewerkers. Dat hebben wij reeds tijdens het debat in december gezegd. Wij vinden het echt erg als daarna op intranet gezegd wordt dat de politiek en media negatief over hen hebben gesproken. Dan frame je onze uitlatingen verkeerd. Wij hebben juist positief gesproken over onze medewerkers, namelijk dat zij beter verdienen dan het huidige bestuur.

Het vertrouwen in het provinciaal bestuur heeft opnieuw een deuk opgelopen door onhandige uitlatingen en ondernomen stappen. Ik ben benieuwd naar de beantwoording van de gedeputeerde. Daarna zullen wij oordeel geven. Waar ik in elk geval geen behoefte aan heb, is aan aanvullende sessies over kostenonderbouwingen, het waarom achter artikelen et cetera. Dat station is gepasseerd. Dat had in juni of januari al gekund. Hopelijk komt er snel een einde aan de uiterst gênante situatie waarin de provincie Utrecht zich al lang genoeg bevindt. Het is hoog tijd om orde op zaken te stellen.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Het is heel vervelend dat de jaarrekening nog steeds niet is goedgekeurd. 50Plus kan heel kort zijn, want er is vanavond al veel gezegd. Sommige dingen zou ik niet gezegd hebben en sommige dingen sta ik achter. Als er niks aan de hand is, wees dan transparant en leg duidelijk uit waarom niet. Als de verhalen wel kloppen, geef het dan toe en wees transparant.

De heer DE BREY (VVD): Mijnheer de voorzitter! Uw installatie is al door mevrouw Keller gememooreerd. Van harte welkom bij dit eerste debat. Afgelopen vrijdag vertelde ik tegen mijn zoontje dat ik bij uw installatie was geweest en dat u gelijk aan het werk moest voor dit spoeddebat. Toen zei hij: "Nee pap, het is spoed het bad." Vanavond heb ik inderdaad het idee dat het meer een oorwassing en een afdroging is. Het is geen fraai proces. Een jaar geleden hebben wij daarover al stevig vergaderd en heeft de VVD-gedeputeerde een flinke veer gelaten.

De jaarrekening wordt herhaaldelijk ter discussie gesteld, maar ik hecht eraan om te stellen dat wij de klokkenluidersmelding serieus hebben genomen. Dat is onderzocht door Van Benthem & Keulen (VBK) en Integis. Daarop heeft de accountant gewacht. Dat is mede de oorzaak van de flinke verdrag. Het rapport van Integis is pas in november gepubliceerd en vanaf dat moment is Ernst & Young aan de slag gegaan met de controle en de aanvullende vragen die zij hadden.

Er is veel media-aandacht geweest in de afgelopen weken. Er is al het een en ander gezegd over smaad. In mijn interruptie heb ik aangegeven dat ik vind dat het goed is dat Gedeputeerde Staten voor zijn medewerkers staat, zeker als zij met naam en toenaam in de krant worden genoemd. Daarnaast is er gesproken over de uitgaven. Er wordt geschermd met bedragen die onrechtmatig zouden zijn. In de

krant wordt de vraag gesteld of het klopt dat er voor € 10.000.000 is betaald zonder dat daar enige prestatie tegenover staat. Ik hoor graag van de gedeputeerde of dat juist is. Voor de VVD is het belangrijk dat de Uithoflijn zo snel mogelijk gaat rijden.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! In hoeverre neemt de VVD-fractie de melding serieus dat er € 10.000.000 zou zijn betaald zonder tegenprestatie? In hoeverre heeft u zich ervan op de hoogte gesteld uit welke bron dat afkomstig was? Hoe betrouwbaar is die informatie?

De heer DE BREY (VVD): Mijnheer de voorzitter! Deze melding nemen wij erg serieus, want het is € 10.000.000 belastinggeld. Daarvoor moeten bonnetjes zijn. Daarom is het de rol van dit debat om GS te vragen of het klopt wat er in de krant wordt geschetst of dat het een spookbeeld is.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! U vindt € 10.000.000 interessant; dat is al een geruststelling. Mijn andere vraag was of u zich ervan vergewist heeft wie die uitspraken gedaan zou hebben?

De heer DE BREY (VVD): Mijnheer de voorzitter! Dat is een onderzoek waard. Er is gesteld dat er aangifte gedaan zou worden van lekken. Het is niet de taak van een Statenlid om alle kranten te gaan bellen, maar een taak voor de rijksrecherche.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Daar gaat het over. Er was iemand die klaarblijkelijk op de hoogte is van de situatie en de stukken kent en daarover kan vertellen dat het niet goed is gegaan. Het gaat niet alleen om de € 10.000.000, maar dat u begrijpt waar die informatie vandaan komt. Daarom zei ik zojuist tegen de heer Hoefnagels dat het de mensen bij de projectorganisatie zijn die aan de bel trekken. Wordt wakker. Het zijn niet alleen een paar boze oppositieleden die dat doen, maar er zijn mensen die in de organisatie aan de bel trekken dat het niet goed gaat. Ik hoop dat iemand van de coalitie vandaag het lef heeft om wakker te blijven.

De heer DE BREY (VVD): Mijnheer de voorzitter! Het gaat over uitlatingen in de kranten die niet kunnen. Daarbij maakt het niet uit of het van een politicus komt, een bestuurder, een ambtenaar, een oud-medewerker of een inhuurkracht. Als je vertrouwelijke informatie hebt, dan hoor je daar vertrouwelijk mee om te gaan. Dan hoor je niet naar de kranten te stappen. Als je klokken wil luiden, dan bestaat daarvoor een klokkenluidersregeling. Het kan niet dat je aan de ene kant de klokken luidt en aan de andere kant naar de krant stapt.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Hier gaat het om. Klaarblijkelijk zijn de mensen op de werkvloer zo gefrustreerd dat zij de mogelijkheid aangrijpen om iets in de krant te zetten, omdat zij niet gehoord worden. Daarover gaat het debat dat wij voeren.

De heer DE BREY (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik heb niet gelezen dat het mensen van deze werkvloer zijn.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Ik vind het heel interessant wat de heer De Brey zegt over de klokkenluider. Hij begon zijn betoog met dat wij de klokkenluider serieus nemen. Dat dit onderzocht is gedaan door dezelfde advocaat als waarover zijn klacht ging, dat vergeven wij hem even. Hoe duidt u het dan dat klokkenluiders naar de krant lopen nadat zij een interne procedure hebben doorlopen? Wat zegt dat over de manier waarop zij zich intern gehoord voelen?

De heer DE BREY (VVD): Mijnheer de voorzitter! U gaat ervan uit dat het dezelfde persoon is. Ik heb zo mijn gevoelens, maar dat staat niet zwart op wit in de krantenartikelen. De oorspronkelijke klokkenluidersmelding ging over een provinciedirecteur die onrechtmatig zou handelen. Daarvoor hebben wij Integris aan het werk gezet. Vervolgens worden er andere dingen gezegd. Dan begrijp ik GS dat hij op een gegeven moment zegt dat hij hem serieus nemen, want het is een rapport van 500 pagina's. Aan de andere kant zijn er overtreffende trappen en escalatiemogelijkheden. Er is een gesprek geweest met de provinciesecretaris.

De VOORZITTER: Uw antwoord is voldoende op de vraag van de heer Schaddelee. Ik geef het woord aan de heer Van Essen.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een vraag aan de heer Dercksen. Hij suggereert dat er mensen van de huidige projectorganisatie zijn die dingen naar buiten brengen. Waar heeft hij deze signalen vandaan gehaald en waarop baseert hij dat? Dat is informatie die voor velen van ons interessant kan zijn.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Wij spreken met mensen en wij horen weleens wat. Om mensen niet in de verlegenheid te brengen zal ik geen naam en toenaam noemen. Mensen op de werkvloer voelen zich niet gehoord. Daarom zijn de mensen ontevreden, zoals is gebleken uit het tevredenheidsonderzoek. Mensen geloven niet wat het management doet. Achter die mensen moeten wij staan. De heer Straat had hen aan zijn bureau moeten vragen met een gebakje en de vraag: hoe vinden jullie dat het gaat? Wat is er gebeurd? Dan kan ik met een schone lei beginnen en opruimen waar er op te ruimen valt.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Door de heer De Brey werd zojuist beweerd dat de klokkenluider nieuwe informatie inbrengt. Dat klopt niet. Dat zijn dingen die al in andere rapporten gestaan hebben, maar die op dit moment kennelijk relevant zijn bij de finale afhandeling. Wat vindt u ervan dat er twee jaar na dato door een collegelid nog niet gesproken is met de betreffende klokkenluiders?

De heer DE BREY (VVD): Mijnheer de voorzitter! U noemt de 'klokkenluiders'. Volgens mij gaat het over een klokkenluider. Ik vind het een teken van zorgvuldigheid. Aan de andere kant kun je zeggen dat Gedeputeerde Staten druk uitoefent in zo'n gesprek. Ik heb begrepen dat er wel degelijk gesprekken zijn. Af en toe lees je in de krant dat er zelfs nieuwe overeenkomsten op de tafel zijn gekomen. Er schijnt over en weer contact te zijn geweest.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! De heer De Brey zei zojuist dat wij Integis aan het werk hebben gezet en dat er andere dingen naar voren komen. Welke andere dingen dan het Integis-rapport komen er naar voren?

De heer DE BREY (VVD): Mijnheer de voorzitter! In de kranten worden medewerkers met naam en toenaam beticht van onrechtmatige uitgaven aan BAM. De klokkenluidersmelding ging over de belangenverstrengeling van de provinciedirecteur.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! De accountant heeft het Integis-rapport geanalyseerd en ziet daarin allerlei lijnen. Zij heeft met betrekking tot de jaarrekening de risico's benoemd die van invloed kunnen zijn op andere uitgaven. Dat betekent dat de impact van de Integis-rapportage breder ligt dan een vormfout. Dat betekent dat wij kijken naar de rechtmatigheid, de risico's die daarop liggen, binnen meerdere uitgaven en breed in de organisatie. Hoe beschouwt de heer De Brey in dat licht de uitlatingen waaraan hij refereert in het AD als 'hele andere dingen'.

De heer DE BREY (VVD): Mijnheer de voorzitter! Het is goed dat de accountant daar zorgvuldig naar kijkt en daarnaar onderzoek doet. Daarvoor is zij de accountant van Provinciale Staten om te kijken naar de rechtmatigheid en de getrouwheid van het financiële stromen. Dat is er gebeurd. Ik ga niet vooruitlopend op een goedkeurende of geen goedkeurende verklaring van de accountant politieke uitspraken doen. Laten wij dat debat afwachten totdat de verklaring komt. Het is goed dat de accountant onderzoek doet naar hoe de stromen lopen en of het goed geborgd is; zowel voor 2017 als voor 2018.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Dat zijn geen nieuwe dingen, maar mogelijk dezelfde dingen die wij bij de jaarrekening van 2018 of 2019 gaan bespreken. Dit blijft doorebben zolang de provincie geen maatregelen neemt.

De heer DE BREY (VVD): Mijnheer de voorzitter! U stelt dat de provincie geen maatregelen neemt. Op die vraag hoor ik graag een antwoord van GS, want volgens mij is hij hard aan de slag om de planning & controleyclus te verbeteren. Dat zullen wij van de heer Straat horen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een korte vraag ter compensatie. De heer De Brey zegt dat er contacten zijn tussen GS en de klokkenluider. Hoe komt u daarbij?

De heer DE BREY (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik heb gezegd dat ik uit de krant heb begrepen dat daarover contact is geweest. Ik ben er niet bij dat interview geweest.

De heer DERCKSEN (PVV): Volgens mij is er helemaal geen contact geweest.

De VOORZITTER: Mijnheer Dercksen, volgens mij zijn een aantal vragen doorgezet naar GS. Gedeputeerde Straat zal uw vragen later beantwoorden.

De heer DE BREY (VVD): Mijnheer de voorzitter! Mijn laatste punt gaat over de overdracht van het testbedrijf naar het proefbedrijf. Wij willen graag alle reizigers die dagelijks in de propvolle bussen zitten zo snel mogelijk een tramverbinding geven. Echter, hoeveel tijd zal het extra kosten als wij een pas op de plaats maken om een heel onderzoek naar de vaststellingsovereenkomst te doen? Dat risico zit niet alleen in de tijd, maar eveneens in de verdragingskosten die dit zal opleveren.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik ga spreken over drie onderwerpen: de organisatie, de Uithoflijn en de accountant. Afgelopen driekwart jaar zijn wij regelmatig bijgepraat over de organisatieontwikkeling. Wij hebben in november een notitie ontvangen waarin wij statenbreed geschrokken zijn van de conclusies over de verweesdheid van de organisatie en het gemis aan leiding. Ik begrijp dat dit de allergrootste reden is voor de resultaten van het onderzoek dat vorige week naar buiten is gekomen. Ik ben er alsnog van geschrokken dat de resultaten zo slecht zijn. Deze uitkomst zie je niet zo vaak bij dit soort onderzoeken. De tevredenheidsonderzoeken staan niet allemaal in de krant, maar gezien alle verwickelingen waarin wij zitten is het niet gek dat het hierbij wel is gebeurd. Dat betekent niet dat wij niet het volste vertrouwen hebben in de gekozen aanpak. Ik ben blij dat onze interim directeur hiermee bezig is. Wij hebben kunnen lezen dat de ondernemingsraad daar voor 100% achter staat. Laten wij met z'n allen op een positieve wijze onze gehele organisatie de steun geven die zij daarvoor nodig heeft. Ik ben het met u allen eens dat sommige mensen in de organisatie niet op de juiste plek zitten, maar dat speelt in alle organisaties. Zo iemand zal er vast zitten op de afdeling mobiliteit of ruimtelijke ontwikkeling. Dat weet ik niet, maar ik ben Statenlid en ga daar niet over; daarvoor hebben wij een algemeen directeur. Ik ga GS niet dwingen om iemand van zijn of haar plek te verwijderen, maar ik ben blij op het moment dat het in de toekomst beter gaat.

Het is voor D66 van het grootste belang dat wij zo snel mogelijk af zijn van sardientjesvervoer. In de loop van dit jaar moet de Uithoflijn gaan rijden. Er moet op een goede manier vervoer geboden worden waarvoor wij veel geld hebben betaald.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Ik hoor de VVD en D66 al een aantal keren zeggen dat zij willen dat de tram zo snel mogelijk rijdt. Het zal wel een coalitielijn zijn. Wat mag dat kosten?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Het is coalitiebeleid dat de tram zo snel mogelijk rijdt. Uit alle berichten die wij van GS hebben gekregen blijkt dat alles binnen de € 84.000.000 valt die wij vorig jaar hebben afgesproken. Dit komt niet in de € 100.000.000 tot € 200.000.000 terecht waarvoor wij bang zijn en wat her en der wordt genoemd.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Hoort u uw eigen disclaimer? Wij hebben geen beste ervaringen met: "alle berichten die wij van GS hebben gekregen." Op welke wijze vult u dan uw kaderstellende en controlerende rol in als het om het financiële plaatje gaat? Als wij het

budget elke keer kunnen overschrijden, omdat de tram zo snel mogelijk moet rijden, dan is dat een dubieuze invulling van uw taak.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Dat doen wij niet. Zeker het afgelopen driekwart jaar zijn wij goed bijgepraat over hoe het met de vertraging en de kosten gaat. Dat is behoorlijk verbeterd. In de periode daarvoor was de communicatie hierover wat minder, dat klopt. Ik heb er vertrouwen in dat het inmiddels goed gaat. Op het moment dat de Staten kaders vaststellen waarin wij aangeven binnen welke termijn de Uithoflijn gereed zal zijn en het lukt binnen het budget en binnen de tijd, dan is dat een reden om tevreden te zijn. Als wij al een jaar op dezelfde planning en op hetzelfde eindbudget zitten in een project dat zo ongelooflijk lastig ligt en onder het vergrootglas ligt, dan hebben wij nog geen reden om te klagen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een vraag aan de heer Hoefnagels. Waarop baseert u het dat het allemaal goed gaat? De accountant wil zien dat er dingen niet goed zijn gegaan om het te verklaren. Zij wil het gevoel hebben dat het in de toekomst zo geregeld wordt dat het niet meer gaat voorkomen. De accountant is bezig om de organisatie goed op orde te brengen. Waarop baseert u het dat u ervan uitgaat dat het goed loopt en dat alles tot in de puntjes geregeld is?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! De accountant is niet bezig om het goed op orde te krijgen. De accountant controleert alleen. Zij verwacht van de organisatie dat het op orde komt. Ondanks dat ik wat zaken mis in de tijdlijn, is hierin wel duidelijk aangegeven dat nummer 61 de kwaliteit van vastleggen het grote probleem is. Ik zal het voorlezen: "Wij hebben vastgesteld dat de juistheid en volledigheid van vastleggingen in relatie tot het project Uithoflijn in het algemeen en de overeenkomsten met BAM c.q. de overleggen met de concerndirectie van BAM in het bijzonder, niet zijn gewaarborgd." Ik heb begrepen dat de accountant duidelijk wil zien dat dit verbeterd is, zodat deze processen in het vervolg beter worden doorgevoerd. Op het moment dat het hier niet goed gaat, dan zal zij zeggen: "Gaat het wel goed als het over een ander project gaat?" Dat is een logische verbredingsvraag.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! De accountant heeft gezegd: "Wat leert u hiervan en hoe implementeert u dat?" Zij heeft nog niet gezegd dat zij ervan overtuigd is dat het goed gaat.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Dat klopt, want wij zitten pas in stap 6: de beantwoording van al die zaken. Stap 7 tot en met stap 10 is het invullen van alle verbetermaatregelen. Aangezien wij ooit een document hebben ontvangen waarin die stappen al afgerond zouden zijn, moet het de organisatie lukken om dat snel in te vullen.

De VOORZITTER: Ik stel voor dat de heer Hoefnagels zijn betoog afrondt.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! D66 wil dat het project Uithoflijn snel tot afronding komt. Wij hebben gehoord dat er bij de laatste onderhandelingen een onafhankelijke partij betrokken is geweest. Dan is het de vraag of je dat nog een keer moet nakijken. Het lijkt erop dat de coalitie over andere informatie beschikt, omdat er informatie verstrekt wordt aan de oppositie. Ik heb drie bronnen van informatie, namelijk: alles wat ik krijg van het college, het Integis-rapport met alle bijlagen en mijn kennis van dit soort projecten. Als ik alle beantwoording, alle stukken van Integis en mijn kennis van projecten op dit gebied bij elkaar leg, dan past dat op elkaar. Daarin zitten gegarandeerd dingen die niet op deze wijze zouden moeten. Uiteindelijk neemt iemand een besluit om in het belang van het project bepaalde beslissingen te nemen om door te gaan en om in een onderhandeling akkoord te gaan met iets waarmee iemand anders niet akkoord zou gaan.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Stel dat wij inzage krijgen in stukken waarin mensen zeggen dat er betalingen zijn gedaan die niet onderbouwd zijn. U zei in een bijzin dat mensen daar extern naar kijken. Kunt u uitleggen wat u daarmee bedoelt? Stel dat wij dat soort stukken kunnen zien, is dat een reden voor u om te kijken of het voor PS van belang is voor de jaarrekening van 2018

en 2019? Dat is waarover het gaat, want er wordt al deskundig gekeken naar de jaarrekening van 2017. Als er gereede twijfel is over de rechtmatigheid en de controle op de kwaliteit en de kwantiteit, is het dan zaak dat PS daarnaar kijkt of een onderzoek laat doen?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik zou heel graag willen dat PS in een bijpraat bijeenkomst alle vragen stelt waarbij bijvoorbeeld de Adviesraad Tram aanwezig is. Die club zit er niet voor niks; zij zit er onder andere voor ons. Wij stellen vragen aan hem als wij gezamenlijk praten. Een onafhankelijke derde kun je inhuren, maar die hebben wij al, namelijk de Adviesraad Tram. Hij voorziet ons van zoveel adviezen dat je daarvan prima onderbouwd op aan kunt. Als u daarin geen vertrouwen heeft, dan geeft u alleen gelijk aan degene waarin u vertrouwen heeft. Zelfs aan Integis wordt af en toe getwijfeld.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Volgens mij is de rol van de Adviesraad niet het controleren van betalingen, de rechtmatigheid van betalingen en de afspraken die daaraan ten grondslag liggen. Ik herhaal mijn vraag: stel dat uit de organisatie blijkt dat er geen rechtmatige betalingen zijn gedaan of dat de onderbouwing ontbreekt, is het dan voor D66 zaak dat wij daarnaar kijken op initiatief van PS?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Dat ligt eraan waarover het gaat. Dat kan in het kader van de onderhandelingen zijn gebeurd waarbij je een bepaald probleem bespreekt. Als mensen elkaar aanwijzen als verantwoordelijk en de rechter doet daarover een uitspraak, dan kun je stellen dat de deal daarover een onrechtmatige betaling is, want misschien win je wel bij de rechter. Aan de andere kant kun je verliezen bij de rechter. Ik kan uw vraag dus niet met ja of nee beantwoorden, want ik weet niet waarover u het heeft. Ik heb geen informatie die u blijkbaar wel heeft.

De VOORZITTER: Ik stel vast dat de heer Hoefnagels zijn antwoord heeft gegeven.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Ik moet de heer Hoefnagels wederom een handje helpen, want deze informatie heeft hij wel. Deze zit in uw mailbox of in ieder geval achter de dubbele inlog. Bent u bereid om een extra second opinion door een expert te laten uitvoeren op het onderhandelingsresultaat?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! U koppelt twee dingen aan elkaar. Achter de dubbele inlog staat het onderhandelingsresultaat. De heer Dercksen vroeg mij naar bewijsvoering als iets onrechtmatig is. Dat is heel iets anders, tenzij u vindt dat het onderhandelingsresultaat onrechtmatig is. Dan moet u daarvoor onderbouwing geven. Die onderbouwing heb ik niet. Ik vraag mij af of u de onderbouwing kunt leveren. Doet u uw best daarvoor. Zolang ik die onderbouwing niet heb kan ik alleen maar in het luchtledige blijven praten.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Ik heb nog geen antwoord gehoord op mijn vraag. Ik vroeg of de heer Hoefnagels bereid is om een second opinion te laten uitvoeren op het onderhandelingsresultaat.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Nee.

De VOORZITTER: Dat is een duidelijk antwoord. Mijnheer Van den Dikkenberg, u hebt al een aantal keren geïnterrupteerd. Ik gun u nog een vraag en dan is dit debatje afgelopen en kan de heer Hoefnagels zijn betoog vervolgen.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Ik ken D66 als een partij die midden tussen de mensen staat. Veel mensen maken zich zorgen om de toestand van het project. Een breed scala aan partijen heeft twijfels bij deze resultaten, maar D66 vindt een second opinion niet nodig. Wat weerhoudt u ervan om een second opinion te laten uitvoeren?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! In dit geval is het niet de taak van PS om een second opinion uit te voeren. Dat u aan de resultaten twijfelt komt door de zaken die in de krant staan. Echter, wat in de krant staat kan ik nergens verifiëren, omdat dat niet overeenkomt met wat in het Integis-onderzoek staat. Daarom is er geen aanleiding voor een extra onderzoek. U zegt dat deze er wel is, maar geef mij dan de aanleiding. Er wordt alleen gezegd: waar rook is, is vuur. Er is echter alleen maar rook.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een vuurbron. Ik heb de gedeputeerde net gevraagd naar de uitspraak van de deskundige geschillencommissie over de oude spoorwegconstructie. Als ik het goed heb begrepen, is daarin een duidelijke uitspraak gedaan dat de provincie daarvoor niet hoeft te betalen. Stel dat de provincie toch bereid is daarvoor miljoenen euro's te betalen, zegt u dan dat het rook is en geen vuur of dat het uw taak niet is of dat het onze taak is om te kijken of het goed is gegaan met deze miljoenen euro's? Het advies van de geschillencommissie is bij een rechter geldig. Daar gaat een rechter niet meer op studeren, omdat het door deskundigen is opgesteld. Gaan wij de € 10.000.000 betalen of niet?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Wat u stelt over hoe de geschillencommissie werkt en hoe een rechter daarmee omgaat, is niet altijd zo. Ik weet niet welke reden ervoor is om daar op een bepaalde manier mee om te gaan, maar het is niet per definitie zo dat het zo uitpakt. Het kan zo zijn dat het in dit geval wel zo is, maar ik heb die overweging niet. Het is een overweging aan GS en aan de organisatie. Op het moment dat die overweging gemaakt wordt met de reden om de voortgang van het project te optimaliseren, dan is daar niet veel mis mee.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Een blanco cheque uitschrijven vinden wij allemaal weleens leuk, maar met zoveel nullen zou ik het niet zo snel doen. Ik heb een vraag over iets anders. Ik ken D66 als een partij die integriteit hoog in het vaandel heeft. Daarbinnen is de rechtspositie van de klokkenluider wezenlijk. Hoe duidt D66 de aangifte die mogelijk gedaan wordt of is tegen een klokkenluider en steunt u GS daarin?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Daarin zit de aanname dat er aangifte wordt gedaan tegen de klokkenluider. Ik doe een paar stappen terug. De klokkenluider heeft de klok geluid begin 2017. Daar is onderzoek naar gedaan waaruit is gebleken dat er niks aan de hand was. Ik laat het buiten beschouwing dat er daarna discussie is geweest over wie het onderzoek heeft gedaan en wat ik afgelopen week in de krant las. Vervolgens weet ik dat er in februari 2018 opnieuw een melding is gedaan door dezelfde klokkenluider aan NRC. Het hele proces dat daarna is doorlopen begrijpen wij allemaal en weten wij alles van. Omdat de eerste klokkenluidersmelding niet is gemeld, is de accountant te laat betrokken en kwam zij met de opmerking: "Ik wil veel meer onderzocht hebben." Daarop is Integis aan het werk gezet. Het resultaat van Integis mis ik in uw tijdslijn, namelijk paragraaf 77: "Wij hebben geen aanwijzingen dat de provinciaal directeur niet is gekomen tot onafhankelijke oordeelvorming in samenhang met het project Uithoflijn." Dat is opnieuw een omschrijving dat er niks aan de hand is. Dan is de melding klaar.

De VOORZITTER: Is dit voldoende voor de heer Schaddelee?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik wil graag verder in mijn eigen tijd.

De VOORZITTER: De heer Schaddelee mag zijn vraag nog preciseren en dan gaan wij verder met de heer Hoefnagels.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Het is relevant wie het onderzoek naar de klokkenluider heeft uitgevoerd. De klokkenluider zocht de publiciteit in februari 2018. Als hij dat niet gedaan had, dan was het bij de accountant nooit bekend geworden dat de klokkenluider er was geweest. Dan hadden wij al deze onderzoeken nooit gehad en hadden wij alles wat wij weten nooit geweten en had de doofpot perfect gewerkt. Tegen die achtergrond weten wij dat het soms nuttig kan zijn dat klokkenluiders als laatste noodrem naar buiten stappen, brand roepen en de publiciteit opzoeken.

ken. Hoe duidt u het tegen die achtergrond dat dit college zegt dat het tegen klokkenluiders die naar buiten stappen aangifte doet?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Laat mijn tijd maar ingaan, dan zal ik hierop ingaan. Het is prima dat een klokkenluider brand roept. Echter, en klokkenluider die brand roept terwijl er al een onderzoek is geweest dat er geen brand is en de rook niet veroorzaakt wordt door brand, is voor mij geen klokkenluider meer. Als de klokkenluider in 2018 niet naar buiten was gekomen, dan zegt u dat er een doofpot was geweest. Ik stel dat er geen doofpot is, maar dat wij een slecht gecontroleerde jaarrekening hadden gehad. Dat ben ik helemaal met u eens. Ik heb er geen moeite mee dat het is gebeurd, al vind ik het jammer voor de provincie. Voorafgaand aan deze melding in februari, was de provinciaal directeur al op non-actief gesteld en is de gedeputeerde van destijds afgetreden, omdat de organisatie rondom de Uithoflijn niet op orde was.

De VOORZITTER: Ik beoordeel dit als een antwoord op de vraag van de heer Schaddelee, maar de relatie tussen zijn vraag en uw antwoord leg ik niet meer.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! De heer Hoefnagels citeerde paragraaf 77 uit de samenvatting van het Integis-rapport. Heeft u paragraaf 61 gelezen waarin staat dat de juistheid en volledigheid van vastlegging in relatie tot het project Uithoflijn in het algemeen en de overeenkomsten met BAM-CUU c.q. de overleggen met de concerndirectie van BAM in het bijzonder, niet zijn gewaarborgd?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Dat heb ik net voorgelezen. Ik heb u daarbij gecompimenteerd dat u dat in het stuk heeft staan. Misschien moet u iets beter luisteren naar wat ik zeg.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Begrijpt de heer Hoefnagels wat hier staat?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Ja. Ik heb gezegd dat dit de reden is waarom de accountant bezig is en dat de accountant kijkt of het bij andere projecten wel goed is gebeurd. Het is logisch dat de accountant op basis van deze conclusie zegt: "Ik wil het breder bekijken." Dat past volledig in onze verweesde organisatie, omdat het niet goed in elkaar zit. Daar moeten wij hard achteraan en de Staten moeten voor 100% achter de organisatie gaan staan dat zij dit gaat doen. Zij moet niet continue klappen om de oren krijgen van ons, omdat iets even niet goed gaat.

Ik heb gezegd wat ik wilde zeggen. Ik heb gesproken over de accountant, het project en de organisatie. Laten wij met z'n allen knokken voor onze provincie, onze organisatie en voor deze Uithoflijn. Wij gaan ervoor. Wij komen eruit.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Opnieuw staan wij in de Statenzaal om te spreken over de effecten op de bedrijfsvoering en de jaarrekening van de Uithoflijn. Wij werden verast door een aantal artikelen in de krant waarin vooral beweringen en soms zelfs verdachtmakingen staan die geleid hebben tot sterke taal. Eigenlijk was het allemaal opgewarmde prak, want wij wisten dit al. Het is maar net hoe je het duidt om te zien hoe belangrijk je het vindt. Het ergste in het hele verhaal vond ik dat er gesproken werd in termen alsof er schuldigen zijn. Wij leven in een land waar je pas schuldig bent als dat bewezen is.

Ik zei zojuist dat het vooral opgewarmde prak is in een andere vorm. Sinds dat wij vorig jaar bekend zijn geworden met de klokkenluider is dit proces gestart. Vanaf dat moment wordt er onderzoek gedaan naar de jaarrekening. Dat is opgehouden totdat er een Integis-rapport lag waarin uitgesproken is dat er geen sprake was van bevoordeling van BAM, de directeur van de provincie dan wel dat er sprake was van de schending van integriteitseisen op dat terrein. Op andere punten werden daarbij vragen gesteld. Op het punt van de jaarrekening kon de accountant aan de gang. De accountant is aan de gang. Logischerwijs zal de accountant er de tijd voor nemen om dit goed uit te zoeken. Ik ben het met de oppositie eens dat dit nogal haar consequenties heeft als blijkt dat het fout zit. Tegelijkertijd vraag ik

mij af hoe de oppositie zal reageren als er een controleverklaring komt waarin de accountant zegt dat het allemaal rechtmatig is verlopen. Dan hebben een aantal mensen een hele grote broek aangetrokken. Het gevaar met een grote broek is dat deze soms zakt tot op de enkels en iemand in zijn onderbroek staat.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Ik zal antwoord geven op de vraag die de heer Westerlaken stelde: wat zal de oppositie zeggen als het allemaal rechtmatig blijkt te zijn? Ik zal de eerste zijn die een taart bakt om het te vieren.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Daar houd ik u aan.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! De heer Westerlaken wekt een bepaalde suggestie alsof wij ons druk maken om iets wat er niet toe doet of wat niet klopt. U zegt: "Wacht maar af. U zult zien dat de accountant een goedkeurende verklaring gaat afgeven." Waarom zegt u dat op deze manier? Bent u ervan overtuigd dat de accountant dat gaat doen?

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Ik sluit mij aan bij de SP. Wij bakken graag een taart als er niks aan de hand is. De manier waarop de heer Westerlaken zijn verhaal neerzet is alsof u de ontkenner van de avond wilt worden, alsof er geen crisis is en wij voor niks alle avonden bij elkaar zijn geweest. U had vorige week bij het gesprek met de accountant moeten zijn, waar uw eigen fractiegenoot, de heer Wijntjes, uiterst kritisch was. Hij weet waarover hij het heeft, blijkende uit hoe hij met de accountant in gesprek ging. Volgens mij is hier wel degelijk iets aan de hand.

Hoe duidt de heer Westerlaken de correspondentie tussen de provincie en de minister, waarin wij een aantal keren moesten afschalen in de grote broek die de provincie aantrok over hoe ver wij al waren. Vorig jaar hebben wij de grote broek aangetrokken dat wij al voor 1 oktober 2018 de goedkeuring zouden krijgen, daarna voor 1 december 2018. Dat was een veel te grote broek die op de enkels zit. Wij weten inmiddels niet meer hoe lang het nog gaat duren. Wij dachten dat wij al bij stap 10 waren, maar de accountant heeft aangegeven dat wij na drie maanden eindelijk stap 6 bereikt hebben. Hoe lang gaat het nog duren? Hoe kijkt u daar tegenaan?

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Ik neem aan dat mijn collega's hetzelfde gehoord hebben als u. Ik begon namelijk met de mededeling: "Het zal niet zo zijn dat er bij de controleverklaring een opmerking wordt gemaakt over de rechtmatigheid." Dan hebben wij echt een probleem. Ik onderschat het niet en onderken de risico's. Ik was nog niet aan het einde van mijn betoog, want wij moeten onze accountant de tijd geven om te komen met een oordeel. De discussies die wij voeren vertragen dat. Er zijn zelfs voorstellen gedaan om het hele proces stil te leggen. Daarmee dienen wij onszelf niet.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Wie heeft er gevraagd om het proces stil te leggen?

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! De heer Van den Dikkenberg heeft de suggestie gedaan dat wij overal mee moeten stoppen zolang wij niet alle documenten hebben die liggen achter de VTW-overeenkomsten et cetera. Als je dat doet, dan stopt het controleproces.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Ik heb nooit voorgesteld om het proces stil te leggen.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! U hebt gezegd dat u een aantal spades dieper wilt om te kijken hoe het precies zit met de overeenkomsten die gesloten zijn op basis van de veranderingen.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Het 'best for project' is dat je doorgaat en ondertussen een onderzoek uitvoert.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Dat klopt, alleen wij zien hoe zorgvuldig de accountant is naar aanleiding van de zaken die naar boven zijn gekomen in de loop van het afgelopen jaar. Op dat moment zal de accountant zeggen dat zij er nog een keer met de stofkam doorheen gaat als die informatie gevraagd wordt.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Er zit niemand te wachten op geen jaarrekening en op een vertraging bij de aanleg van de tram. U spreekt uw oppositie erop aan dat wij zo vervelend doen. Volgens mij is er alle reden om vervelend te doen. Wij staan al in ons hemd, omdat wij geen jaarrekening hebben. Dat is niet onze schuld, maar de schuld van het college waarvan het CDA deel uitmaakt.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Ik was de heer Schaddelee nog een antwoord schuldig. Ik geef u gelijk, want dat zijn geen goede dingen. Dat begint bij de verklaring die afgelegd had moeten worden over de klokkenluidersmelding waarna het proces kan starten. Daar ben ik niet blij mee geweest. Dat heb ik regelmatig benoemd in mijn eerdere bijdragen.

De VOORZITTER: Kunnen wij een einde maken aan het betoog van de heer Westerlaken.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Ik had nog geen vraag gesteld. Ik had alleen gereageerd op een aantijging van de heer Westerlaken. Vandaar dat ik blijf staan om mijn vraag te stellen. Een groot deel van de Staten wil graag een second opinion op de overeenkomst met BAM. Is de heer Westerlaken bereid de nevelen op te doen klaren en een stap in onze richting te zetten door een second opinion te steunen?

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Ik heb uw vraag toen niet goed begrepen en begrijp deze nog steeds niet. Op dit moment zijn wij bezig met het afronden van de jaarrekening 2017. Daarover gaat dit debat, met alle consequenties van dien. Wij spreken over een aantal opmerkingen die in krantenartikelen zijn gemaakt, waarvan ik het bedenkelijk vind om je daarop te baseren als je een spoeddebat ingaat. Wij hebben in de kranten beweringen gezien waarvan het de vraag is of je die kunt gebruiken. Ik zie graag het harde bewijs. Vandaar dat ik zeg dat wij de accountant haar werk moeten laten doen, zodat wij kunnen debatteren over de controleverklaring. Als u specifiek vraagt of wij een second opinion willen, is mijn vraag of ik een first opinion heb over de overeenkomst met BAM. Die heb ik niet, behalve dat wij bij de overname van de BRU iets op ons bord geschoven hebben gekregen. Wij moesten uitvoeren wat in de bestuursovereenkomst stond.

De VOORZITTER: U geeft een ruim antwoord op een korte vraag van de heer Van den Dikkenberg. U hebt allemaal nog een tweede termijn, dus er is nog volop gelegenheid om nadere vragen te stellen.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! De second opinion heeft betrekking op het principeakkoord. Stel je voor dat de accountantsverklaring er niet komt, omdat er iets aan de hand is, dan is het principeakkoord afgesloten en heeft BAM het geld binnen. Dat is vreemd. Er moet gewacht worden met de betalingen uit het principeakkoord totdat je weet wat de accountant heeft gevonden. Denkt u daar anders over of heeft u zoveel vertrouwen in de situatie dat u het wil laten doorlopen en het wel goed komt?

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Op de vraag van mevrouw Poppe heb ik een antwoord in twee delen. Het ene antwoord is dat ik het antwoord van de gedeputeerde afwacht. Dat lijkt mij zo zuiver mogelijk en vind ik het belangrijkste. Het tweede antwoord is dat een verklaring van de accountant er altijd komt. Het is alleen de vraag wat zij daar in zet.

De VOORZITTER: Dit is voldoende voor de inbreng van de heer Westerlaken.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! In de aanloop naar dit debat en vanavond spelen er verschillende zaken door elkaar: het traject met de accountant over de jaarrekening van 2017, de staat van de provinciale organisatie en het project Uithoflijn. Ik zal op al deze drie zaken ingaan, te beginnen bij de jaarrekening en het accountantsonderzoek. Een aantal dingen is al door de andere sprekers gememoreerd. Toch zal ik deze langslopen.

Naar aanleiding van de klokkenluidersmelding heeft Integis een diepgravend forensisch onderzoek gedaan. Zij concludeert dat zij geen aanwijzing heeft gevonden dat de provinciaal directeur niet tot onafhankelijke oordeelvorming is gekomen in samenhang met het project Uithoflijn of dat hij bij zijn interventies, het positioneren, de wensen van de projectorganisatie en bij besluiten met financiële gevolgen dan wel anderszins, zich heeft laten leiden door het dienen van de belangen van BAM. Kortom, er is geen aanwijzing voor frauduleus handelen. Ondanks deze heldere hoofdconclusie heeft Integis wel verschillende zaken gesignaleerd met betrekking tot onzorgvuldigheden in vastleggingen, mandatering en het volgen van het integriteitsprotocol.

Zoals de accountant voor de start van het Integis-onderzoek al aankondigde, doet EY aanvullend onderzoek. Wij wisten dat dat ging komen. Dat is goed en dat is nodig. De accountant wil terecht risico's kunnen uitsluiten. Het is logisch dat zij op basis van de combinatie van de bevinding van het Integis-rapport nog dieper graaft om daar zeker van te zijn. De tijd die dit kost en de manier waarop dit proces loopt baren ons zorgen. Het is een lang en taai proces. Wij hebben de indruk dat het zich lastig laat plannen. Daarover heb ik twee vragen aan het college. Hoe komt het dat de planning hieromtrent steeds weer verschuift en ziet het college mogelijkheden om daarop meer grip te krijgen? Waar richt het accountantsonderzoek zich op? Wij hebben het de accountant gevraagd, maar het blijft wat schimmig. Aan de andere kant is stap 6 afgerond. Dat gaat onder andere over zaken die de provincie verder moet uitdiepen. Wij kunnen ons voorstellen dat daarover al meer te melden is.

De kernvraag die op de achtergrond mee resoneert gaat over het beeld van fraude of manipulatie dat al eerder in de media werd geschetst en onlangs weer werd herhaald. Dat is een heel heftig beeld dat zeer ernstig is als het waar mocht blijken te zijn. Tegelijkertijd is dit een beeld dat met de informatie die wij op dit moment hebben niet is onderbouwd. De accountant heeft vorige week in de Financiële Audit Commissie aangegeven dat haar onderzoek zich momenteel niet focust op fraude, maar op het uitsluiten van risico's. Wat daar uit gaat komen weten wij geen van allen, dus laten wij daar niet op vooruitlopen. De Staten past op dit moment distantie, zeker met betrekking tot het beeld van frauduleuze praktijken, zoals herhaaldelijk in de media is verspreid. De suggestie wekken dat dit beeld klopt en is aangetoond, vinden wij onjuist en schadelijk. Zeggen dat alles volgens het boekje is verlopen zou eveneens een verkeerde voorstelling van zaken zijn, want Integis heeft een scala aan bevindingen gedaan met betrekking tot de organisatie en de cultuur die in lijn zijn met de bevindingen van andere onderzoeken en voortvarend opgepakt moeten worden.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Ik ben het met de heer Van Essen eens dat de Staten daar met wat meer distantie naar moeten kijken en het daarom goed is dat wij een keer in de zoveel tijd worden bijgepraat door de accountant. Dan helpt het niet als een gedeputeerde live bij RTV Utrecht zegt dat hij aangifte gaat doen en daarbij de suggestie wekt dat het tegen de klokkenluider is. Hoe kijkt u daar tegenaan? Dat lijkt op uitlokking. Hoe kijkt u aan tegen de correspondentie met de minister die wij al dan niet bewust op een verkeerd spoor hebben gezet?

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Wij begrijpen heel goed dat het college met een dilemma zit. Aan de ene kant vereist een klokkenluidersmelding de grootst mogelijke zorgvuldigheid. Met name met het Integis-rapport is de klokkenluidersmelding heel serieus genomen. Wij zijn het u eens dat een aangifte tegen een klokkenluider een signaal is dat naar buiten toe hele rare beelden kan oproepen. Tegelijkertijd is het vertrouwen in het personeel en het beschermen van het personeel tegen onheuse en zware beschuldigingen een belangrijke taak van het college. Wij begrijpen dat dilemma. Wij vinden de timing van het aankondigen van de aangifte ongelukkig. Wij willen eerst de conclusies van de accountant afwachten. Tegelijkertijd snappen wij dat het college met een duivels dilemma te maken heeft.

De andere vraag betreft de brief aan de minister. Ik heb meermalen met de accountant rond de tafel gezeten en in de FAC geprobeerd helderheid te krijgen over welke stappen er gevraagd worden. Dat is taaie materie. Het is lastig om daarop grip te krijgen. Ik snap dat het lastig is voor de organisatie. In de laatste reactie van het college heb ik gelezen dat wij bij iedere stap bij de accountant checken of wij het over dezelfde stap hebben voordat wij het stickertje erop plakken. Dat lijkt mij heel verstandig. Er is al snel sprake van een spraakverwarring. Ik ben het met u eens dat een grotere zorgvuldigheid hier passend was geweest. Tegelijkertijd moeten wij oppassen dat er geen fouten meer gemaakt worden. Dat is wat er kan gebeuren. Wij betreuren het wel.

Dat brengt mij bij de stand van de organisatie. Diverse onderzoeken hebben in de afgelopen maanden en al eerder belangrijke aandachtspunten naar voren gebracht met betrekking tot de provinciale organisatie. Naast het Integis-rapport zijn er het rapport van de rekenkamers over de Uithoflijn, het rapport over de Dolderseweg en het audit-rapport uit 2017 over de Uithoflijn en de bevindingen van de audit-commissie mobiliteitsfinanciën. Recent bevestigde het medewerkerstevredenheidsonderzoek nog eens dat er werk aan de winkel is. Al deze rapporten geven bovendien aan welke verbeteringen er nodig zijn. Aandachtspunten gaan vooral over de administratieve organisatie, de vastlegging van zaken, het opvolging geven aan afspraken, het financieel beheer, de wijze van samenwerken en de organisatiecultuur.

GroenLinks heeft al eerder in deze Statenperiode met enige regelmaat aandacht gevraagd voor de organisatieontwikkeling en de organisatiecultuur in relatie tot het risicomanagement en integriteit. Helaas werd dat destijds onvoldoende ter harte genomen door de toenmalige gedeputeerde. In de afgelopen maanden hebben de Staten in diverse debatten gesproken over de organisatieontwikkeling. Wij hebben de indruk dat de nieuwe gedeputeerde de problematiek erkent en dat er stappen worden gezet naar verbeteringen. Dat zagen wij terug in de begroting waarvoor de gedeputeerde terecht van heel veel kanten complimenten in ontvangst mocht nemen. Tegelijkertijd is het duidelijk dat wij er nog lang niet zijn. Het medewerkerstevredenheidsonderzoek duwt ons met de neus op de feiten. Het maakt pijnlijk duidelijk dat er nog heel veel te doen is. Ik dit kader vraag ik het college welke inzichten het medewerkerstevredenheidsonderzoek geeft en hoe u hieraan opvolging geeft. Hoe zorgt u dat de uitkomsten worden opgepakt?

Tot slot het project Uithoflijn. Het is ruim een jaar geleden dat duidelijk werd hoeveel het project duurder werd en dat het project in de vertraging ging. Sindsdien zijn er gelukkig grote stappen gezet en is er veel voortgang geboekt. Wij vinden de kwartaalrapportages en de gezamenlijke informatiesessies met de Utrechtse raad een grote verbetering. Voor de projectorganisatie is het anderhalve jaar een roerige tijd geweest. Zij moeten onder uitzonderlijk hoge druk presteren en alles wat zij doen ligt onder een vergrootglas. Gezien wat er daarvoor gepasseerd is, was het nodig dat het onder een vergrootglas ligt. Het project Uithoflijn is sinds februari 2018 wel op het goede spoor, gezien de context en de prestatie van formaat. De projectorganisatie heeft sindsdien de ene na de andere mijlpaal op tijd kunnen aftikken. Het project zit op koers om binnen de planning en het budget die vorig jaar zijn afgesproken te worden afgerond. Wij zijn er nog niet. Het past ons om in het debat van vandaag onze waardering uit te spreken voor alle mensen die hier dag en nacht aan werken en die ervoor zorgen dat de tram inmiddels rijdt. Weliswaar nog niet met reizigers, maar hopelijk wel tussen augustus en december van dit jaar.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! U zegt dat wij op het goede spoor zitten. Komt dat doordat wij minder kritisch kijken naar de rekeningen die gestuurd worden? Is het goede spoor dat wij VTW's goedkeuren zonder te kijken waar het precies over gaat? Is dat het goede spoor voor GroenLinks?

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Vorig jaar hebben wij een planning en een budget afgesproken die door de Staten ter beschikking is gesteld waarvoor wij het college de opdracht hebben gegeven om het project af te ronden. Als ik kijk naar de enorme onzekerheden en de twijfels die vaak zijn geuit over het budget, de planning en de enorme druk op de organisatie, vind ik het een prestatie van formaat dat wij nog precies op de planning zitten die een jaar geleden gecommun-

niceerd is en binnen het budget dat een jaar geleden is afgesproken. U doelt op VTW's en op de vaststellingsovereenkomst. Ik hoor graag van het college of de vaststellingsovereenkomst die op tafel ligt past binnen de budgetten. Ik krijg daarop graag een nadere toelichting van het college.

De prestatie van de hele projectorganisatie die dit mogelijk heeft gemaakt verdient waardering. PS is het afgelopen jaar terecht heel kritisch geweest en op het moment dat dit soort situaties geleverd wordt past het ons om daarvoor waardering uit te spreken.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik wacht op het antwoord op mijn vraag. Mijn vraag was: zou het zo kunnen zijn dat het binnen het budget blijft, omdat er niet zoveel problemen meer worden gemaakt met BAM en daar mensen aan het stuur zitten die het allemaal wat makkelijker doen dan de heren die zijn weggestuurd?

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Het maken van problemen is geen doel op zich. Het principe 'best for project' is uitstekend. Vorig jaar is er een budgetinschatting gemaakt van wat het zou kosten om het project af te ronden. De Staten hebben daaraan fiat gegeven. De accountant zal bij de jaarrekening van dit jaar opnieuw controleren of de uitgaven rechtmatig en doelmatig zijn. Uiteraard kijken de Staten kritisch mee.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Ik hoor graag een reflectie van de heer Van Essen. U schetst een beeld van waar de organisatie staat en hoe dingen zo ver zijn gekomen. GroenLinks zit al bijna acht jaar in het college. Hoe komt het dat het zo uit de hand is gelopen?

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Het is zeker een reflectie waard hoe het komt dat de organisatie niet goed functioneert. Ik zit niet in de commissie BEM en heb het onderwerp organisatieontwikkeling niet in mijn portefeuille. Daartoe zal ik enige afstand bewaren. Een jaar geleden is er een forse ingreep geweest waarbij mensen zijn opgestapt. Ik zie wel dat er sindsdien verbeteringen zijn. Daarnaast is het onderwerp organisatiecultuur ongrijpbaar. Er is een reorganisatie geweest die is mislukt en het heeft twee keer niet geholpen. De uitdaging waarvoor wij staan is om vooruit te kijken. Wij hebben een gemeenschappelijk beeld van de problematiek die er speelt en de uitdaging waarvoor wij staan. Het is een grote opgave voor het nieuwe college na de verkiezingen om dit heel serieus op te pakken. Dit is geen kwestie van oppositie en coalitie, maar een opgave die ons allemaal aangaat en waarvoor wij ons zeer verantwoordelijk voelen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! U geeft aan dat het laatste jaar dingen verbeterd zijn. Mijn vraag was echter hoe de problemen in de afgelopen zeven jaar zijn ontstaan. U zit in de coalitie. Is u dat ontgaan of heeft u daarvoor aandacht gevraagd?

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Wij hebben daarvoor zeker aandacht gevraagd in de afgelopen jaren. Niet alleen in het afgelopen jaar, maar twee of drie jaar geleden hebben collega's van mij in de commissie BEM herhaaldelijk aandacht gevraagd voor zaken rond cultuur, organisatieontwikkeling, 'soft controls' en de opvolging van afspraken. Het is een terechte vraag. Misschien hadden wij daar op dat moment nog vasthoudender in moeten zijn. Het initiatiefvoorstel dat wij in de vorige statenvergadering hebben besproken 'Nu leren' vind ik bijzonder nuttig, want het eist een bredere reflectie op wat er is gebeurd. Wij moeten met elkaar kijken wat er is misgegaan, hoe dit zo heeft kunnen gebeuren en hoe wij hier uitkomen. Ik geef u mijn visie daarop. Ik kan mij voorstellen dat u en andere Statenleden en collegeleden hierop een visie hebben. Het is goed om die visie met elkaar te delen, zodat wij op gezamenlijk pad komen.

De VOORZITTER: Dat gaan wij vanavond niet doen, want dan wordt het heel erg laat.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Terecht wijst de heer Van Essen erop dat wij samen voor een uitdaging aan. Die handschoen pakken wij graag samen op. Wij hebben al geleerd van voorgaande trajecten en jaarrekeningtrajecten. Steunt de heer Van Essen het voorstel van de oppositie om een second opinion te vragen op de overeenkomst met BAM?

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Daarover zijn al verschillende vragen gesteld aan de gedeputeerde. Wat is de basis voor de principevaststellingsovereenkomst zoals deze op tafel ligt. Wat zouden de eventuele consequenties zijn voor het project op het moment dat daarmee niet wordt voortgegaan? Hoe goed onderbouwd is de vaststellingsovereenkomst? Dat hoor ik graag eerst van het college voordat ik mijn oordeel daarover geef.

GroenLinks bedankt iedereen die er zo ontzettend hard aan gewerkt heeft om de stappen te zetten die het afgelopen jaar gezet zijn. In onze ogen gaan wij daar in deze Staten soms wat te gemakkelijk aan voorbij.

De VOORZITTER: Dank u wel. Wij zijn aan het einde gekomen van de eerste termijn van de Staten. Ik geef het woord aan het college van Gedeputeerde Staten gedeputeerde Straat.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ondanks dat ik u een andere start van uw eerste week had gewenst, is het goed dat wij vanavond dit debat voeren. De afgelopen week is heftig geweest met het artikel in de krant, interviews, stevige uitspraken op social media, beschuldigingen en stellingnames. Ik realiseer mij dat ik daaraan heb bijgedragen namens GS.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Mag ik een punt van orde maken. Ik heb in mijn bijdrage gevraagd om een kopie van de geschillencommissie over de oude spoorconstructie. Krijgen wij die, want dan kunnen wij die in de discussie betrekken?

De VOORZITTER: Ik stel voor dat de heer Straat antwoord geeft op alle gestelde vragen. Dan krijgt u vast antwoord op uw vraag.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik vind het wezenlijk dat wij deze kopie bij de discussie kunnen voegen op dit moment en niet achteraf als wij allemaal naar huis gaan. Ik heb het recht om de uitspraak van die commissie te hebben. Die had ik al moeten hebben, want daar heb ik al schriftelijk naar gevraagd. Ik wil deze kopie nu hebben en dat wij niet doorgaan voordat ik hem heb.

De VOORZITTER: Ik vraag aan de heer Straat wat op dit punt zijn oordeel is. Daarna kijken wij waar wij staan.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Tijdens het debat heb ik het nagevraagd. U refereert niet aan een geschillencommissie, maar een commissie van deskundigen. Het wordt op dit moment uitgezocht of deze commissie toestemming moet geven om dit stuk aan u te geven. Op dit moment kan ik dat nog niet zeggen, maar daar wordt naar gekeken. Als zij toestemming geeft, dan is het stuk beschikbaar. Het ligt dus niet aan mij dat u het stuk nog niet heeft ontvangen, want als het lukt dan krijgt u het. Ik was van plan om in mijn bijdrage aan te geven hoe wij te werk zijn gegaan bij de laatste overeenkomst waarover u veel vragen heeft gesteld en dat te verantwoorden.

De VOORZITTER: Mijnheer Dercksen, u heeft een punt van orde gemaakt. Kunt u die van een conclusie voorzien?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik wil dat stuk hebben. Ik heb twee weken geleden al om dat stuk gevraagd. Niet vanavond op het moment dat het nog uitgezocht moet worden. Waarom heb ik dat stuk niet en geeft u mij die informatie niet. Ik vind dat wij niet verder kunnen als wij die stukken niet hebben.

De VOORZITTER: Dat is helder. Er is een punt van orde gemaakt door de heer Dercksen om de vergadering te schorsen totdat het bedoelde rapport beschikbaar is. Bij een punt van orde kijken wij hoe de rest van de Staten daarover denkt. Wij kijken per fractiegrootte wat u daarvan vindt.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Gezien de aanleiding van dit debat, kunnen wij het debat voortzetten. Daarvoor hebben wij het betreffende stuk niet nodig.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik heb behoefte aan een kleine schorsing.

De VOORZITTER: Ik schors de vergadering.

Schorsing van 21.50 uur tot 22.06 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering. Wij waren bezig aan het begin van de eerste termijn van het college van Gedeputeerde Staten met het behandelen van een punt van orde dat is ingebracht door de heer Dercksen. De heer Hoefnagels heeft daarop schorsing aangevraagd. Deze schorsing is door mij gebruikt om overleg te hebben met alle fractievoorzitters. Daaruit is gebleken dat eenieder de wens ondersteunt om te beschikken over het rapport waar de heer Dercksen om gevraagd heeft. De gedeputeerde heeft mij laten weten dat het rapport beschikbaar is. Het is echter een omvangrijk rapport met relevante bijlagen.

Mede namens de fractievoorzitters is het voorstel om het rapport ter beschikking te stellen zodat u dat achter uw dubbele inlog kunt bekijken, dat wij het debat op dit moment na de eerste termijn van de Staten schorsen en het debat donderdagavond hervatten. Op speciaal verzoek is dat niet om 19.30 uur, maar om 20.00 uur, zodat iedereen daar bij kan zijn. Dan zetten wij het debat voort, beginnende met het antwoord van de heer Straat namens het college van Gedeputeerde Staten. Dat is mijn voorstel. Als u het daarmee eens bent, dan schors ik de vergadering onder dankzegging van uw inbreng. Dat is het geval.

Ik schors de vergadering tot donderdag 7 februari om 20.00 uur. Wel thuis.

Einde van de vergadering om 22.10 uur.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van Utrecht van 26 maart 2019.

De voorzitter,

De griffier,